

Överenskommelser som verktyg för att nå bredbandsmålen

Slutrapport från Bredbandsforums arbetsgrupp
Avtal som verktyg för samverkan

OKTOBER 2021



Överenskommelser som verktyg för att nå bredbandsmålen

Slutrapport från Bredbandsforums arbetsgrupp Avtal som verktyg för samverkan

Bredbandsforum
Box 5398, 102 49 Stockholm
bredbandsforum.se
kontakt@bredbandsforum.se

Diarienummer

21-13412

Arbetsgrupp – Avtal som verktyg för samverkan

Terese Bengard (ordförande)	Hela Sverige ska leva
Mikael Jarndahl	Telia Company
Joakim Ahlin	Open infra
David Troeng	IP-Only/GlobalConnect
Lars Norling	Servanet
Camilla Jönsson	Svenska Stadsnätsföreningen
Ellinor Ivarsson	Sveriges Kommuner och Regioner
Göran Wide	Region Sörmland
Lars Eriksson	Region Västmanland
Tommy Johansson	Östra Göinge kommun
Annika Fonseca	Kalmar kommun
Rolf Sannebjörk	Haparanda kommun
Ida del Olmo	Perstorp kommun
Jan Svärd	Filipstad kommun

Projektorganisation

Pernilla Rydmark (Projektledare)	Bredbandsforums kansli
Mattias Svanold	Bredbandsforums kansli
Christian Höglund	Bredbandsforums kansli
Johan Brunnberg	Analysys Mason AB
Jonas Asker	Analysys Mason AB

Förord

Ett gemensamt och enigt budskap i arbetsgruppen för avtal som verktyg för samverkan har varit att vi alla måste samverka och ståva mot bredbandsmålet att Hela Sverige ska vara uppkopplat. Detta är en av våra viktigaste framtidsfrågor. Inte minst under pandemin har vikten av en god bredbandsinfrastruktur visat sig.

Även för arbetsgruppen har allt arbete skett genom digitala plattformar. Det är möjligt att göra ett sådant arbete utan att känna varandra innan, utan att träffas i samma rum – men med rätt förutsättningar och bra digitala verktyg kunna genomföra ett arbete tillsammans och leverera ett gott resultat.

Det har varit ett stort engagemang och bred kompetens med många olika perspektiv i arbetsgruppen och bland de som jobbat med materialet, vilket behövs i dessa komplexa frågor. Vår ambition blev att leverera ett material som kan ge nytta för kommunledningar, tjänstepersoner, bredbandskoordinatorer och operatörer – i de fall man vill ingå en samverkan för att bygga ut bredband.

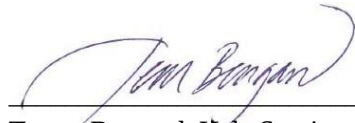
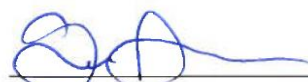
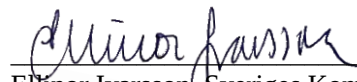
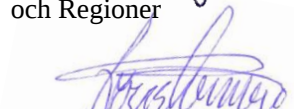
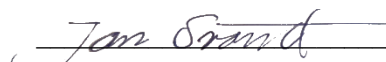
Historiskt sett har många samverkansavtal gett en positiv effekt på utbyggnaden men antalet avtal och formen för dessa har ändrats under senare tid. Arbetsgruppen tror ändå att det kan vara en av många möjliga vägar framåt för att nå bredbandsmålet och materialet kan ge vägledning viktiga frågor – vad man ska tänka på beroende på var i processen man befinner sig och vad som behövs för att nå en bra samverkan genom exempelvis en överenskommelse eller ett formellt bindande juridiska avtal. Materialet förtydligar även vikten av att vara uppmärksam kring frågor om lagstiftning kring upphandling och konkurrensutsättning.

I materialet har vi försökt på ett överskådligt sätt samla den kunskap som finns inom området, gett en historisk återblick, några checklistor och guider i hur man kan genomföra processen samt flera olika exempel på kommuner och andra aktörers arbete när det gäller samverkan genom avtal. Diskussionsunderlaget ska inte ses som en ”från A till Ö”- vägledning utan som ett samlat material att ta kunskap från och anpassa till just den specifika situationens förutsättningar.

Jag vill avsluta med att tacka för förtroendet att sitta ordförande för den sista arbetsgruppen inom Bredbandsforum i detta format, och rikta ett stort tack till alla som bidragit i arbetet. Det har varit ett givande och intressant uppdrag som förhoppningsvis leder till att lägga ännu en pusselbit till målet att koppla upp hela Sverige.

Terese Bengard,
verksamhetschef för Hela Sverige ska leva samt styrgruppsledamot i Bredbandsforum

För Bredbandsforums arbetsgrupp Avtal som verktyg för samverkan:


Terese Bengard, Hela Sverige ska leva
Mikael Jarndahl, Telia Company
Joakim Ahlin, Open Infra
David Troeng, IP-Only/GlobalConnect
Lars Norling, Servanet
Camilla Jönsson, Svenska Stadsnätsföreningen
Ellinor Ivarsson, Sveriges Kommuner och Regioner
Göran Wide, Region Sörmland
Lars Eriksson, Region Västmanland
Tommy Johansson, Östra Göinge kommun
Annika Fonseca, Kalmar kommun
Rolf Sannebjörk, Haparanda kommun
Ida del Olmo, Perstorp kommun
Jan Svärd, Filipstad kommun

Innehåll

Förord	3
1. Arbetsgruppens huvudsakliga slutsatser och resultat	6
2. Arbetsgruppens uppdrag och genomförande	7
2.1 Bakgrund och syfte	7
2.2 Genomförande	7
2.2.1 Bemanning och resurser	7
2.2.2 Arbetssätt	8
3. Avtal som verktyg för samverkan	9
3.1 Slutsatser från kartläggningen och gruppen	9
3.2 Behov av stöd kring överenskommelser	9
3.3 Val av inriktning	10
4. Diskussionsunderlag om överenskommelser för samverkan	11
4.1 Innehåll	11
4.2 Användning	11
5. Bilagor	12

1. Arbetsgruppens huvudsakliga slutsatser och resultat

Arbetsgruppen har inom ramen för Breddbandsforums uppdrag levererat informationsmaterialet ”Diskussionsunderlag inför samverkan om breddbandsutbyggnad”, se bilaga 1, som förhoppningsvis bidrar till ökad kunskap och förståelse om samverkansavtal och andra överenskommelser, vilket i förlängningen leder till utökad breddbandsutbyggnad.

Arbetsgruppen har konstaterat att ett flertal kommuner har tecknat olika typer av överenskommelser med nätägare och operatörer i syfte att förbättra förutsättningarna för breddbandsutbyggnaden. Breddbandsforums kansli lät initialt göra en kartläggning, se bilaga 2, som visar att i de flesta fall har samverkansavtal eller andra överenskommelser fungerat bra och lett till ökad breddbandsutbyggnad, men att förväntningarna på överenskommelserna ibland varit för höga.

Ju längre tiden går och ju mer breddband som byggs ut i kommunerna, desto svårare blir det att få till breddbandsutbyggnad på kommersiella grunder. För att stimulera att de sista procenten av befolkningen erbjuds breddbandsuppkoppling så kan kommunerna behöva göra överenskommelser eller genomföra upphandlingar med kommersiella villkor. Det är då viktigt att de bindande samverkansavtalen är korrekta ur konkurrens- och upphandlingssynpunkt. Det har framkommit i arbetet att det inte finns behov av en likriktning eller standardisering av samverkansavtalen.

Arbetsgruppen har enats om att ett brett informationsmaterial om överenskommelser för samverkan kring breddbandsutbyggnad behövs. Materialet bör rikta sig till kommuner, regioner och breddbandsaktörer. Det ska fungera för de som inte tidigare har samverkat men även för de som planerar att teckna bindande avtal med mer långtgående kommersiella åtaganden.

Det har varit viktigt för arbetsgruppen att i materialet balansera positiva stimuli för aktörerna med information om vad som är juridiskt korrekt gällande samverkansavtal. Det ska vara tydligt vad man kan göra och vad man får göra i anknytning till överenskommelser.

Arbetsgruppen vill rikta uppmärksamhet på de regionala breddbandskoordinatorerna som bör kunna svara på frågor och sprida kunskap om samverkan och samverkansavtal. Regionala breddbandskoordinatorer föreslås att använda materialet i sitt uppdrag att arbeta med kommuners och regioners breddbandsfrågor.

2. Arbetsgruppens uppdrag och genomförande

2.1 Bakgrund och syfte

Arbetsgruppen har haft till uppgift att öka kunskapen om vilken roll överenskommelser kan spela som verktyg för samverkan kring bredbandsutbyggnad. Det gäller överenskommelser i allmänhet, olika typer av avtal, vad de har betytt och kan betyda för olika parter samt även för marknadssituationen. Fokus för arbetsgruppen var att utifrån erfarenheter av tidigare och pågående samverkansavtal mellan olika aktörer, undersöka vilken effekt olika typer av avtal kan ge på utbyggnadstakten, samt belysa om överenskommelser av olika slag kan fungera som verktyg för att bidra till ökad tydlighet gällande roll- och ansvarsfördelning.

Arbetsgruppen förväntades bidra med underlag för eventuella framtida samverkansavtal i syfte att främja utbyggnaden av framtidssäker bredbandsinfrastruktur. Av särskilt intresse var frågan om hur olika typer av överenskommelser kan främja bredbandsutbyggnad i områden där möjligheterna till kommersiell bredbandsutbyggnad är sämre. Med detta som utgångspunkt skulle arbetsgruppen:

- Beskriva/resonera under vilka förutsättningar samverkansavtal kan vara särskilt effektiva för att främja bredbandsutbyggnad
- Beskriva hur processen att ta fram samverkansavtal kan utformas och följas upp för att ge så stor genomslagskraft som möjligt.
- Beskriva hur samverkansavtalens syfte och innehåll bäst kan bidra till ökad bredbandsutbyggnad.
- Undersöka om det finns behov av ökad likformighet avseende samverkansavtal i syfte att öka deras effektivitet att bidra till bredbandsutbyggnaden.
- Hitta och beskriva goda exempel på samverkansavtal som gett god effekt och processer för att ta fram dessa.

2.2 Genomförande

2.2.1 Bemanning och resurser

Arbetsgruppens arbete har pågått under perioden mars 2021 till oktober 2021. Under arbetets gång har tre arbetsgruppsmöten hållits, däremellan har Bredbandsforums kansli med stöd av konsulter genomfört analyser och sammanställt material till stöd för gruppens arbete.

Gruppen har bestått av representanter från olika organisationer med kunskap och erfarenheter inom olika delar av bredbandsområdet och kommuners verksamhet. Dessutom har representanterna haft erfarenhet av samverkansavtal, i olika omfattning. Arbetsgruppen har därför en gedigen samlad kompetens och har bidragit till en helhetsbild som möjliggjort arbetet. Gruppen har visat stort engagemang och varit konstruktiva i sina diskussioner. Gruppens medlemmar har också haft möjlighet att förmedla synpunkter från olika delar av deras respektive organisationer.

De aktörer som deltagit i arbetsgruppen är: Perstorps kommun, Östra Göinge kommun, Kalmar kommun, Haparanda kommun, Filipstads kommun, Region Västmanland, Region

Sörmland, Svenska Stadsnätsföreningen (SSNf), Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Servanet, IP-Only/GlobalConnect, Telia Company och Open Infra.

Ordförande för gruppen har varit Terese Bengard från organisationen Hela Sverige ska leva. Ordföranden fick i uppdrag att leda arbetet och ansvara för att utfallet av gruppens arbete kommuniceras och återspeglar till Bredbandsforums styrgrupp. Ordföranden har vidare ansvarat för arbetsgruppens bemanning och organisation. Konsulter har upphandlats och varit behjälpliga i arbete.

2.2.2 Arbetssätt

Arbetet har organiserats så att arbetsgruppsdeltagarna aktivt bidragit till gruppens arbete. Ett antal arbetsgruppsmöten har hållits där olika underlag har diskuterats. Arbetsgruppen har även skriftligt bidragit med kommentarer och insikter under arbetet. Bredbandsforums kansli och konsulter har bistått ordföranden och arbetsgruppen löpande i arbetet.

För att på bästa sätt hitta rätt inriktning för arbetet och skapa ett relevant och aktuellt material så har arbetet genomförts i olika steg.

Kartläggning – Kansliet initierade tidigt en kartläggning om förekomsten av samverkansavtal. Kartläggningen hade att avgöra om avtalsfrågan är ett område som lämpar sig för en arbetsgrupp. Under hösten 2020 intervjuade Bredbandsforum, med hjälp av konsulter, 34 kommuner med samverkansavtal om deras erfarenheter. Kartläggningen visade på ett behov för Bredbandsforum att engagera sig i den här frågan. Detta underlag har sedan legat till grund för gruppens arbete.

Analys och prioritering – Arbetsgruppen har på arbetsgruppsmöten diskuterat förslag på olika fakta och frågeställningar som är relevanta att ta med i ett informationsmaterial. Gruppen har sedan utvärderat förslagen och gett återkoppling om vad som är viktigast att prioritera.

Utveckling av material – Arbetsgruppen har diskuterat format för materialet. Materialet har sammanställts och utvecklats till ett diskussionsunderlag, som arbetsgruppen prioriterat. Under arbetets gång har även avstämningar hållits med olika nyckelaktörer. Bland annat har tankar och erfarenheter samlats in från SKL:s och PTS juridiska kompetens.

Paketering och rapportering – I en avslutande fas har materialet paketerats. Arbetsgruppens arbete och resultat har också sammanfattats i denna rapport. Bredbandsforums styrgrupp har informerats. Regionala bredbandskoordinatorer har fått en presentation. Slutligen har materialet publicerats på Bredbandsforums webbplats.

3. Avtal som verktyg för samverkan

3.1 Slutsatser från kartläggningen och gruppen

För de flesta kommuner som signerat samverkansavtal så har samverkan bidragit positivt till bredbandsutbyggnaden även om förväntningarna många gånger varit att utfallet skulle bli större. Avtalen har varit en bra grund för ett bättre samverkansklimat och tydlighet med aktörernas prioriteringar och mål. Effekten har delvis berott på hur väl samverkan fungerat i praktiken, delvis på ekonomiska förutsättningar. Se kartläggning för mer detaljer, bilaga 2.

Att teckna ett samverkansavtal är en gemensam intention om att samverka och skapa en öppen, fungerande dialog mellan varandra. När dialogen blir aktiv kan den också ge ett gott resultat. Arbetsgruppen noterar att i många kommuner har processen för framtagandet av samverkansavtalet varit viktig i sig. Det har gett en uppmärksamhet på bredbandsområdet som tidigare saknats eller varit begränsad.

Nu har bredbandsutbyggnaden i de flesta kommunerna kommit så långt att det framför allt återstår kommersiellt olönsam utbyggnad. Operatörerna anser att hjälp behövs från kommunerna och då kan andra typer av överenskommelser krävas för att nå de sista hushållen och företagen. Samverkansavtalen framöver behöver fortsatt ta hänsyn till konkurrensneutralitet och ge alla aktörer samma förutsättningar. Överenskommelser kan ske genom avsiktsförklaringar, samverkansavtal eller mer bindande avtal. I vissa fall kan det finnas behov av att komplettera de sistnämnda med offentlig upphandling för att nå bredbandsmålen.

I materialet från arbetsgruppen finns ett antal exempel från samverkan mellan kommuner och andra aktörer beskrivna. Dessa exempel ger en god inblick i hur samverkan har fungerat och hur det kan fungera framöver. Aktörerna anser inte att det finns behov av att likrikta eller standardisera samverkansavtalen. Konkurrenslagstiftning och LOU räcker. Det bör i sammanhanget poängteras att ingen juridisk granskning eller värdering av exemplen har gjorts.

Arbetsgruppen anser att det finns flera olika sätt att stimulera bredbandsutbyggnaden, där samverkansavtal och andra överenskommelser är en viktig pusselbit. Därför bör arbetet med att informera om samverkan fortsätta.

3.2 Behov av stöd kring överenskommelser

Det finns stora skillnader i kommuners förutsättningar för att främja bredbandsutbyggnad, exempelvis vad gäller geografiska förutsättningar och tillgång till resurser. Det gör att olika kommuner har kommit olika långt och behöver arbeta på olika sätt för att främja utbyggnaden. Det finns ett relativt stort behov av vägledning hos kommunerna, för att kunna slutföra arbetet med bredbandsutbyggnaden.

De flesta kommuner har en god insikt om bredbandsmålen och hur långt man har kvar för att nå målen. Att nå olika typer av överenskommelser är en viktig del för bredbandsutbyggnadens måluppfyllelse generellt. Att överblicka de olika frågor som måste ställas, vilka process som krävs för att nå fram till en överenskommelse, är inte klart och tydligt.

Det finns ett behov av att stötta kommunerna i att hitta en väg framåt, och ett sätt att skapa ett informationsmaterial som ger en hjälp till självhjälp. Att ta fram ett material som beskriver olika frågeställningar som kan främja samverkan mellan olika aktörer kan förhoppningsvis bidra till någon lösning.

Överenskommelser uppstår där vilja till gemensamma åtagande finns och där ledningen för olika aktörer möts i samma målbild. Kommunledningars inställning till bredbandsfrågan är avgörande för hur kommunen tar sig an frågan och är viktig för att skapa det engagemang och den samsyn som behövs inom kommunen.

Ett effektivt informationsmaterial behöver ha kommunen som utgångspunkt. Arbetsgruppen bedömer att materialet får större effekt om man vägleder kommuner genom ett diskussionsunderlag, som stöttar kommuner i sitt arbete att göra rätt vägval.

3.3 Val av inriktning

Arbetsgruppen ser en situation där en kommun ställs inför en utmaning med bredbandsutbyggnaden. Antingen initierar kommunen ett samarbete själva eller får man ett erbjudande om att samverka. Situationen kan leda till antingen att en överenskommelse eller ett bindande avtal bör utvecklas.

Arbetsgruppen har valt att fokusera arbetet på att ta fram ett diskussionsmaterial. Genom materialet vill vi underlätta för kommunen att hitta sin väg framåt. Främst för att:

- Det blir alltmer komplicerat att nå de sista hushållen och företagen, ofta på landsbygden, vilket gör att överenskommelser mellan olika aktörer kan vara en lösning för olika situationer.
- Det finns många frågor som behöver besvaras i en process som kanske leder fram till bindande avtal. Det behövs vägledning i detta arbete så att en kommun förstår sina alternativ och vilka viktiga frågor som måste besvaras.
- Ett presentationsmaterial kan ligga till grund för en dialog eller mötessituation där många frågor behöver ställas och besvaras, där en grupp beslutsfattare eller ansvariga för bredbandsfrågan finns tillgängliga.

Arbetsgruppen har inte valt en inriktning som inte redan fanns i formulerat i deras direktiv.

4. Diskussionsunderlag om överenskommelser för samverkan

4.1 Innehåll

Presentationsmaterialet är skapat som en powerpointpresentation och relativt omfattande. Bilderna i presentationen är baserade på kartläggning, fakta och erfarenheter från arbetsgruppen. I materialet varvas fakta med bilder som ger anledning till eftertanke och uppmuntrar till diskussion.

Materialet har följande innehåll.

Bakgrund - I det första avsnittet presenteras materialet, arbetsgruppen och dess uppdrag, och information om tidigare samverkansavtal och eventuella kommande överenskommelser. Här finns också information om andra strategier för vidare bredbandsutbyggnad.

Förutsättningar för en lyckad överenskommelse - Det är inte självklart att överenskommelser om fördjupad samverkan kring bredbandsutbyggnad kommer nå önskad effekt. Detta avsnitt samlar tidigare erfarenheter om när samverkansarbete fungerat bra eller dåligt, och frågeställningar att utgå ifrån innan samverkansarbetet kan börja.

Vad kan en överenskommelse innehålla - Om förutsättningar för en lyckad överenskommelse finns bör former och innehåll specificeras. Detta avsnitt samlar information om viktiga frågeställningar man bör diskutera internt och tänka på vid diskussioner med externa aktörer

Ytterligare information och länkar - Vad behöver man tänka på i processen att ingå ett formellt avtal? Här finns information och länkar kring vad som är viktigt att tänka på.

Andra exempel på överenskommelser - Hur har andra kommuner gjort vid samverkan eller upphandling? Här finns tips och råd från kommun som valt olika utbyggnadsstrategier, med goda resultat.

4.2 Användning

Materialet är tänkt att användas som ett presentations- och diskussionsunderlag. Flera delar av innehållet kan användas fristående som fördjupningsmaterial som exempelvis länksamlingarna.

Det är fritt för vem som helst att använda materialet i sitt arbete för att främja bredbandsutbyggnad. Speciellt de regionala bredbandskoordinatorerna föreslås använda underlaget, och ha en modererande roll i och med sitt uppdrag att arbeta med kommuners och regioners bredbandsfrågor.

Arbetsgruppens rekommendation är att materialet görs tillgängligt på Bredbandsforums webbplats och att det kommuniceras till kommuner, regioner och bredbandsaktörer.

5. Bilagor

- Bilaga 1 - ”Diskussionsunderlag om överenskommelser som verktyg för samverkan om bredbandsutbyggnad”
- Bilaga 2 - Kartläggning ”Samverkansavtal som verktyg för bredbandsutbyggnad, dec 2020”



Avsiktsförklaring, överenskommelse, eller upphandlat avtal?

- Diskussionsunderlag om verktyg för fördjupad samverkan om bredbandsutbyggnad

Översiktligt innehåll i detta diskussionsunderlag

Bakgrund

I det första avsnittet presenteras materialet, arbetsgruppen och dess uppdrag, och information om tidigare samverkansavtal och eventuella kommande överenskommelser. Här finns också information om andra strategier för vidare bredbandsutbyggnad.

Sid. 1-12

Förutsättningar för en lyckad överenskommelse

Det är inte självklart att överenskommelser om fördjupad samverkan kring bredbandsutbyggnad kommer nå önskad effekt. Detta avsnitt samlar tidigare erfarenheter om när samverkansarbete fungerat bra eller dåligt, och frågeställningar att utgå ifrån innan samverkansarbetet kan börja.

Sid. 13-23

Vad kan en överenskommelse innehålla?

Om förutsättningar för en lyckad överenskommelse finns bör former och innehåll specificeras. Detta avsnitt samlar information om viktiga frågeställningar man bör diskutera internt och tänka på vid diskussioner med externa aktörer

Sidor 24-34

Ytterligare information och länkar

Vad behöver man tänka på i processen att ingå ett formellt avtal? Här finns information och länkar kring vad som är viktigt att tänka på.

Sid. 35-40

Andra exempel på överenskommelser

Hur har andra kommuner gjort vid samverkan eller upphandling? Här finns tips och råd från kommun som valt olika utbyggnadsstrategier, med goda resultat.

Sid. 41-52

Bredbandsforums arbetsgrupp

Avtal som verktyg för samverkan



Kort om materialet

- Detta diskussionsunderlag kan användas av kommuner och andra aktörer som överväger att främja bredbandsutbyggnad genom olika typer av avtal eller överenskommelser.
- Diskussionsunderlaget innehåller resonemang om för- och nackdelar med att använda detta verktyg för samverkan.
- Materialet bidrar även med information och "att tänka på"-frågeställningar kring olika områden som kan ingå i samverkansformen.
- I materialet presenteras även exempel på hur andra har bedrivit samverkansarbete kring bredbandsutbyggnad.



Bakgrund

Arbetsgruppens uppdrag

- Bredbandsforum har fått i uppdrag att beskriva om och i så fall hur olika typer av s.k. samverkansavtal, intentionsavtal eller överenskommelser mellan olika aktörer kan bidra till bredbandsutbyggnaden.
- Uppskattningsvis finns över 100 s.k. samverkansavtal tecknade mellan kommuner och bredbandsaktörer i Sverige. De flesta tecknades under perioden 2012–2017.
- Bredbandsforum har låtit genomföra en kartläggning av tidigare tecknade samverkansavtal. Totalt kartlades 28 samverkansavtal, där merparten tecknades under perioden 2015–2017.
- Utifrån denna kartläggning, intervjuer med aktörer och workshopmöten i arbetsgruppen, har ett översiktligt material som beskriver avtal som verktyg för samverkan tagits fram.

Om termen ”samverkansavtal”

- ”Samverkansavtal” används ofta som ett samlingsnamn för att beskriva överenskommelser som träffas mellan två eller flera parter i syfte att öka samarbetet och skapa en struktur för ett gemensamt arbete med att uppnå övergripande eller specifika bredbandsmål.
- Dessa överenskommelser kan skilja sig kraftigt åt i exempelvis graden av formellt åtagande och juridiskt bindande formuleringar. I många fall kan därför ordet ”avtal” vara missvisande, varför den bredare termen ”överenskommelser” oftare kommer att användas i detta diskussionsunderlag.

Samverkansavtal 2012-2017

Varför har samverkansavtal ingåtts tidigare?

- Den vanligaste anledningen till att samverkansavtal ingåtts har varit förhoppningen att avtalet kan skapa ett större engagemang kring de lokala mål som satts för bredbandsutbyggnaden.
- Där samverkansavtalet antogs i kommunfullmäktige var tanken att ett formellt affärsdokument skulle skapa ett större engagemang hos både de offentliga och privata inblandade aktörerna, och bidra med en långsiktig struktur för samarbete.
- Kartläggningen visar att samverkansavtal ofta har haft positiva effekter i de kommuner där de använts. Kunskap och engagemang kring breddbandsfrågor har höjts, både inom kommunen och hos aktörerna.
- Kartläggningen visar också att samverkansavtalen på vissa håll inte gett positiva effekter på bredbandsutbyggnaden.

Källa: Kartläggning samverkansavtal som verktyg för bredbandsutbyggnad, A-focus (2020)





Har ni använt er någon typ
av överenskommelse i
arbetet med att främja
bredbandsutbyggnad?

Hur har det fungerat?

Samverkansavtal 2021-2025

Är överenskommelser ett relevant verktyg för samverkan kring bredbandsutbyggnad framöver?

- Då den kommersiellt drivna fiberutbyggnaden kommit så långt det är möjligt i många kommuner kan andra typer av samverkan komma att behövas framöver.
- Det kan handla om att färdigställa utbyggnaden i kommunen för att hantera efteranslutningar, säkerställa intern drift eller skapa förutsättningar för framtidens digitala tjänster.
 - Dessa frågeställningar kommer antagligen vara centrala för kommande överenskommelser eller upphandlade avtal
 - Inte sällan är det också de mest kostsamma anslutningarna som kvarstår, vilket kan komma att ställa höga krav på insatser och engagemang från alla parter
- De statliga anslag som avsatts under perioden kommer också ge fler möjligheter till bredbandsutbyggnad, bland annat genom att skriva samverkansavtal.
- Vilken roll och funktion tror ni att olika former av överenskommelser kan få i framtiden?

Källa: Kartläggning samverkansavtal som verktyg för bredbandsutbyggnad, A-focus (2020)



Överenskommelser eller avtal är ett av flera möjliga verktyg för att främja bredbandsutbyggnad

- Olika faktorer påverkar vilken lösning som passar bäst i en kommun. Exempel på faktorer som kan påverka är:
 - hur mycket bredband är kvar att bygga
 - geografiska förutsättningar
 - befolkningstäthet
 - tillgång till ett kommunalt stadsnät
- Mer information om olika strategier som kan användas för förbättrad bredbandsutbyggnad finns i Bredbandsforums koncept [Bredbandslyftet](#).

Attrahera

Att attrahera flera aktörer som erbjuder olika former av bredband kan underlätta utbyggnaden i hela kommunen



Samverkansavtal

När marknaden inte är tillräckligt stort för att attrahera flera aktörer, kan fördjupad samverkan genom en överenskommelse vara en lösning



Upphandla

När det saknas underlag för en marknadsdriven utbyggnad kan en lösning vara att upphandla bredbandsutbyggnad



Bygga själv

Kommuner med resurser och kapacitet kan själva ansvara för en stor del av utbyggnaden



Kommuner kan samverka med varandra genom gemensamma organisationer, nämnder eller avtal

- Det finns idag även möjligheter att samverka över kommungränserna, exempelvis genom
 - kommunalförbund eller en gemensam nämnd,
 - gemensamma bolag eller stadsnät
 - andra typer av avtal
- Läs mer om förutsättningar och möjligheter till offentlig samverkan, se PTS [rapport om kommuners roller på bredbandsmarknaden och undantag från den kommunala lokaliseringsprincipen](#) eller [vägledning till kommuner](#).

Källa: Kommuners roller på bredbandsmarknaden och undantag från den kommunala lokaliseringsprincipen, PTS (2018)



Kom ihåg!

- De olika verktyg en aktör kan använda i främjandet av bredbandsutbyggnad, så som upphandling, finansiering eller samverkan genom olika typer av överenskommelser innefattar olika juridiska processer som kräver juridisk kompetens.
- Detta diskussionsunderlag ger enbart en överskådlig bild av olika samverkansprocesser
 - De juridiska förutsättningarna för er tänkta samverkan, t.ex. frågor kring upphandling och kommunal kompetens, måste undersökas noggrant innan och under diskussioner med externa aktörer.





Har ni diskuterat de olika
alternativ för att främja
bredbandsutbyggnad som
Bredbandslyftet beskriver?

Förutsättningar för en lyckad överenskommelse

Översiktligt innehåll i detta diskussionsunderlag

Bakgrund

I det första avsnittet presenteras materialet, arbetsgruppen och dess uppdrag, och information om tidigare samverkansavtal och eventuella kommande överenskommelser. Här finns också information om andra strategier för vidare bredbandsutbyggnad.

Sid. 1-12

Förutsättningar för en lyckad överenskommelse

Det är inte självklart att överenskommelser om fördjupad samverkan kring bredbandsutbyggnad kommer nå önskad effekt. Detta avsnitt samlar tidigare erfarenheter om när samverkansarbete fungerat bra eller dåligt, och frågeställningar att utgå ifrån innan samverkansarbetet kan börja.

Sid. 13-23

Vad kan en överenskommelse innehålla?

Om förutsättningar för en lyckad överenskommelse finns bör former och innehåll specificeras. Detta avsnitt samlar information om viktiga frågeställningar man bör diskutera internt och tänka på vid diskussioner med externa aktörer

Sidor 24-34

Ytterligare information och länkar

Vad behöver man tänka på i processen att ingå ett formellt avtal? Här finns information och länkar kring vad som är viktigt att tänka på.

Sid. 35-40

Andra exempel på överenskommelser

Hur har andra kommuner gjort vid samverkan eller upphandling? Här finns tips och råd från kommun som valt olika utbyggnadsstrategier, med goda resultat.

Sid. 41-52

Överenskommelser kräver ett gediget grundarbete

- Om era diskussioner om möjliga verktyg att använda för att främja bredbandsutbyggnaden landar i att en överenskommelse kan vara lämplig är följande frågeställningar viktiga att utreda. Både genom ett internt arbete, men även genom att ta lärdom av andras erfarenheter.
 - Kommunens mål, resurser och prioriteringar, då dessa utgör grunden för vidare diskussion med externa aktörer
 - Vilka förväntningar som finns på en eventuell överenskommelse och om dessa förväntningar är realistiska
 - Vad ni anser bör ingå och inte i en eventuell överenskommelse, då det är avgörande för om processen kommer ha en positiv effekt på bredbandsutbyggnaden
- I detta avsnitt listas även konkreta exempel på när s.k. samverkansavtal har fungerat bra och mindre bra, vad kommuner som tecknat samverkansavtal skulle vilja förändra samt viktiga frågeställningar att svara på
 - Att utvärdera överenskommelsernas effekt på bredbandsutbyggnaden är svårt, och materialet utgår ifrån upplevda fördelar och nackdelar av samverkansavtal som beskrivits av intervjuade kommuner

Tydliggör behov, resurser och prioriteringar

- Innan ett arbete med att identifiera samverkansformer inleds, bör en kartläggning göras av var i bredbandsutbyggnaden kommunen befinner sig, och på vilket sätt kommunen kan vara attraktiv för en aktör.
- Exempel på frågeställningar:
 - Hur mycket fiber har vi kvar att bygga i kommunen där en överenskommelse kan vara aktuell?
 - Varför är en fortsatt bredbandsutbyggnad viktigt för oss? Kommande digitalisering etc.
 - Vilka resurser (t.ex. befintlig infrastruktur, kanalisation, förbättrad service eller kortade handläggningstider) kan vi använda för att nå de identifierade målen?
 - Vilka andra utmaningar har vi som en överenskommelse kan bidra till att lösa?



Utgå från strategi och handlingsplan

- En behovs- och resurskartläggning kan vara ett bra stöd i arbetet med att tydliggöra en kommuns mål och prioriteringar.
- Ofta har arbetet resulterat i en bredbandsstrategi och/eller utvecklingsplan, som konkretiserar hur man ska jobba med bredbandsfrågor i kommunen.
- Man kan med fördel ta hjälp av den regionala bredbandskoordinatören, för att diskutera förutsättningar och villkor för olika samverkansformer.
- Den kommunala bredbandsstrategin och/eller handlingsplanen kan behöva uppdateras för att möta nya utmaningar, i takt med att bredbandsutbyggnaden går in i nya faser.



Interna frågeställningar om behov

- ✓ Ytterligare höghastighetsbredband till hushåll, företag, fritidshus?
- ✓ Anslutningar till kommunens byggnader?
- ✓ Anslutningar av hushåll för att kunna ge kommunal service?
- ✓ Införande av digital bostadsanpassning och andra tjänster inom vård och omsorg?
- ✓ Förbättrad mobiltäckning?
- ✓ Efteranslutning eller nybyggnation?
- ✓ Tätort/landsbygd eller båda?
- ✓ Drift och underhåll, uppgradering av befintlig infrastruktur?
- ✓ Nedsläckning av kopparnätet?
- ✓ Vilka åtgärder kan kommunen vidta för att nå önskade resultat?
- ✓ Behövs ökade anslag för att nå målen, eller finns outnyttjade tillgångar (kanalisation eller annan infrastruktur)?
- ✓ Vem äger bredbandsfrågan idag, imorgon och på sikt, inom förvaltningen?
- ✓ Vilka aktörer (nätägare) finns i kommunen? Finns det ett stadsnät? Finns det privata nätägare? Finns det fiberföreningar?
- ✓ Vilka nätägare finns i grannkommunen?
- ✓ Vad kan nätägare i kommunen bidra med?

När har kommuner upplevt att överenskommelser fungerat bra?

Exempel på tidigare framgångsfaktorer vid samverkansavtal som kommuner lyft i intervjuer:

- ▶ Samverkansavtalet har lett till att beslutsfattare har visat **större engagemang** för bredbandsutbyggnaden, både mot kommuninvånare och kommunens interna arbete och mot samarbetspartnern.
- ▶ Kommunens övriga verksamheter har bidragit med stöd till samverkansarbetet och därmed **effektiviserat kommunens insats**.
- ▶ Samarbetet mellan kommunen och aktörens representanter har fungerat bra, och man har varit **pragmatisk** inför t.ex. förändrade förutsättningar för utbyggnaden.
- ▶ Samverkansavtalet har gjort att aktören satsat på kommunen, och **investerat mer resurser** i utbyggnadsarbetet än tidigare.
- ▶ Ett aktivt informations- och kunskapsutbyte mellan parterna har bidragit till ett mer **effektivt planeringsarbete** och därmed ökat utbyggnaden ytterligare.
- ▶ Om konkurrensen om fiberkunderna har varit begränsad, har den samverkande aktören kunnat **fullfölja utbyggnadsplanen**.

Källa: Samverkansavtal som verktyg för bredbandsutbyggnad, A-focus (2020)

När har kommuner upplevt att överenskommelser fungerat mindre bra?

Exempel där samverkansavtal inte bidragit till ökad bredbandsutbyggnad som kommuner lyft i intervjuer:

- ▶ **Efterfrågan** på bredband i kommunen har visat sig vara lägre än förväntat, vilket bidragit till att utbyggnaden avstannat.
- ▶ Konkurrerande aktörer har etablerat sig i kommunen, vilket **minskat kundunderlaget** för den samverkande aktören.
- ▶ Kommunen har haft svårt att öka den **interna effektiviseringsgraden**, vilket har gjort samverkansarbetet mindre lönsamt än vad aktören förväntat sig och därmed minskat deras engagemang.
- ▶ Den samverkande aktören har **övergett utbyggnadsplaner**, eftersom de inte längre bedöms som kommersiellt gångbara.
- ▶ I vissa fall har samverkansarbetet inte lyckats **engagera beslutsfattare** och politiker.

Lärdomar från kommuner med överenskommelser

- Här är några kommuners svar på frågan; *"vad hade ni gjort annorlunda om ni fått omformulera ert samverkansavtal?"*

"Viktigt att ta fram en tidplan som komplement till överenskommelsen"

"Konkretisera mål och delmål i avtalet, med tydlig lokal anknytning"

"Inkluderat rutiner för arbete med efteranslutningar, idag saknas det i många överenskommelser"

"Tydliggör processen. Vem gör vad och när? Exempelvis kompetensöverföring mellan olika parter vid kritiska skeenden i utbyggnaden"

"Reglera kommunikationen tydligare – både mot slutkund och mellan samverkanspartners. Särskilt viktigt när förutsättningarna på marknaden ändras"

"Avtalet blir viktigt först när samverkan inte fungerar. Det hade varit hjälpsamt att inkludera tydligare processbeskrivningar och ansvarsfördelning att utgå från i sådana lägen"

"Sett över och förankrat interna processer och ansvarsroller inom kommunen, och inkluderat vem som gör vad inom förvaltningen i avtalet"

Viktiga frågeställningar att utreda

Prioriteringar

- ✓ Vad har vi för **förväntningar** på överenskommelsen? Har vår samverkanspartner samma förväntningar?
- ✓ Hur stort är **engagemanget** för bredband i kommunen? Om lågt, behöver/kan vi öka det?

Ambition

- ✓ Vad vill vi **uppnå** med överenskommelsen?
- ✓ Vilka **tekniker** och typer av bredbandsnät ska inkluderas i överenskommelsen?
- ✓ Vad är **utbyggnadsmålet** på sikt (3 år och 5 år)? Behöver vi definiera ytterligare delmål?

Resurser

- ✓ Har vi **resurser och kunskap** att samarbeta med övriga aktörer? Hur skaffar vi oss det?
- ✓ Har vi ett **eget stadsnät** som kan nyttjas ytterligare? Kan vi öka stadsnätets utbyggnadsmöjligheter genom ändrade ägardirektiv?
- ✓ Hur kommunicerar vi information om **regelverk** gällande utbyggnad som kräver tillgång till kommunal mark?
- ✓ Vilka **andra infrastruktursatsningar** som kan bidra till bredbandsutbyggnad ska kommunen genomföra inom de närmaste åren i t.ex. el, väg eller vatten och avlopp?

Externa frågeställningar

- ✓ Vilka **nätägare** är etablerade i vår kommun? Vilka har ett nät att bygga vidare på?
- ✓ Hur ser markägandet ut i kommunen? Finns åtgärder som kan vidtas för att **samordna kanalisationsarbete** mellan olika markägare och minimera risk för ledningsrätter?
- ✓ Har vi stämt av med **andra kommuner** som har överenskommelser med en extern aktör om deras tillvägagångssätt?
- ✓ Finns det pågående aktiviteter eller **planer på utbyggnad** från aktörer eller stadsnät?
- ✓ Hur kommer en överenskommelse påverka **konkurrensen**?



Har er organisation
förutsättningarna att ingå en
lyckad överenskommelse?

Vad kan en överenskommelse innehålla?

Översiktligt innehåll i detta diskussionsunderlag

Bakgrund

I det första avsnittet presenteras materialet, arbetsgruppen och dess uppdrag, och information om tidigare samverkansavtal och eventuella kommande överenskommelser. Här finns också information om andra strategier för vidare bredbandsutbyggnad.

Sid. 1-12

Förutsättningar för en lyckad överenskommelse

Det är inte självklart att överenskommelser om fördjupad samverkan kring bredbandsutbyggnad kommer nå önskad effekt. Detta avsnitt samlar tidigare erfarenheter om när samverkansarbete fungerat bra eller dåligt, och frågeställningar att utgå ifrån innan samverkansarbetet kan börja.

Sid. 13-23

Vad kan en överenskommelse innehålla?

Om förutsättningar för en lyckad överenskommelse finns bör former och innehåll specificeras. Detta avsnitt samlar information om viktiga frågeställningar man bör diskutera internt och tänka på vid diskussioner med externa aktörer

Sidor 24-34

Ytterligare information och länkar

Vad behöver man tänka på i processen att ingå ett formellt avtal? Här finns information och länkar kring vad som är viktigt att tänka på.

Sid. 35-40

Andra exempel på överenskommelser

Hur har andra kommuner gjort vid samverkan eller upphandling? Här finns tips och råd från kommun som valt olika utbyggnadsstrategier, med goda resultat.

Sid. 41-52

Innan överenskommelser ingås – förtydliga parternas förväntningar och behov

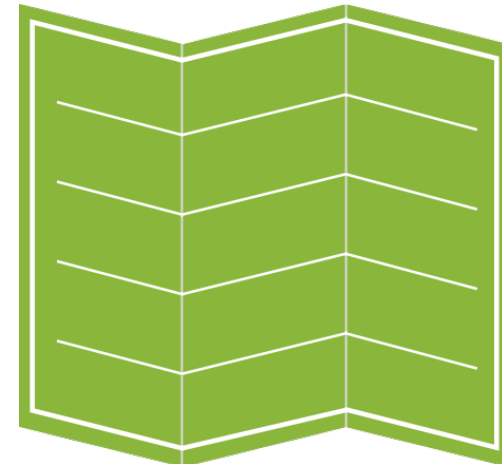
Det är viktigt att båda parter går in i samverkansarbetet med förståelse för den andra partens situation. Går det att formulera en gemensam avsiktsförklaring och målbild?



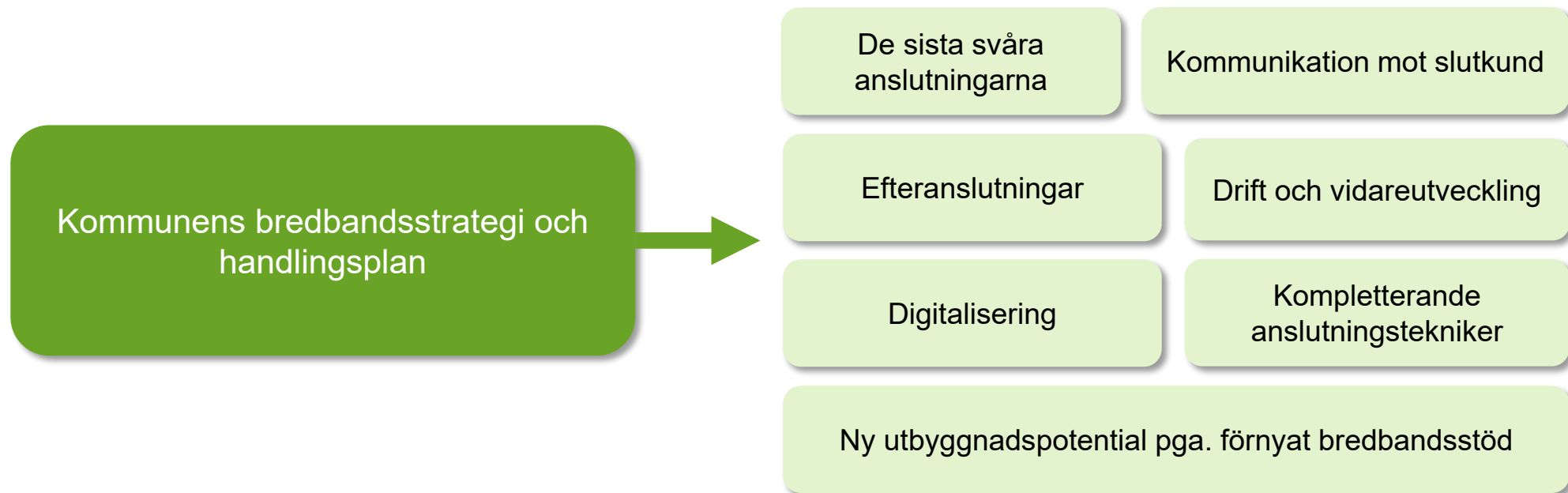
Kommunala förutsättningar sätter ramarna oavsett samverkansform

- Hur ett samverkansarbete ska utformas beror till stor del på kommunen och den lokala marknadens förutsättningar samt att hänsyn tas till aktuell lagstiftning.
- För att samarbetet ska förbli hållbart över tid krävs god förståelse för vilka lokala utmaningar som måste behandlas i överenskommelsen.
 - Här ingår också kunskap om förutsättningarna för hur en offentlig organisation får teckna avtal och bedriva verksamhet
- I många av landets kommuner återstår främst utbyggnadsarbete på landsbygden eller efteranslutningsarbete, vilket kan kräva upphandling
- På nästkommande bilder ges exempel på frågeställningar som kan påverka vilken typ av överenskommelse som kan passa för de lokala förutsättningarna.

Källa: Samverkansavtal som verktyg för bredbandsutbyggnad, A-focus (2020)



Vad kan en överenskommelse innehålla? (1)



Exempel på frågeställningar som kan inkluderas i en överenskommelse. Innehållet påverkas slutligen av parternas målsättning och prioriteringar.

Vad kan en överenskommelse innehålla? (2)

- Vilka sakfrågor samverkan ska inkludera beror t.ex. på hur stark den lokala fibermarknaden är, hur många aktörer som är verksamma och geografiska förhållanden i kommunen.
- Om utbyggnadskostnaden är hög kan det offentliga bidra till att sänka kostnaderna för utbyggnaden
 - kommunen kan t.ex. erbjuda konkurrenskraftiga priser på svartfiberanslutningar eller tillgång till kanalisation i offentliga nät, till lika villkor för alla aktörer
- På nästa sida finns frågeställningar som kan vara till hjälp inför och under diskussioner med externa aktörer.

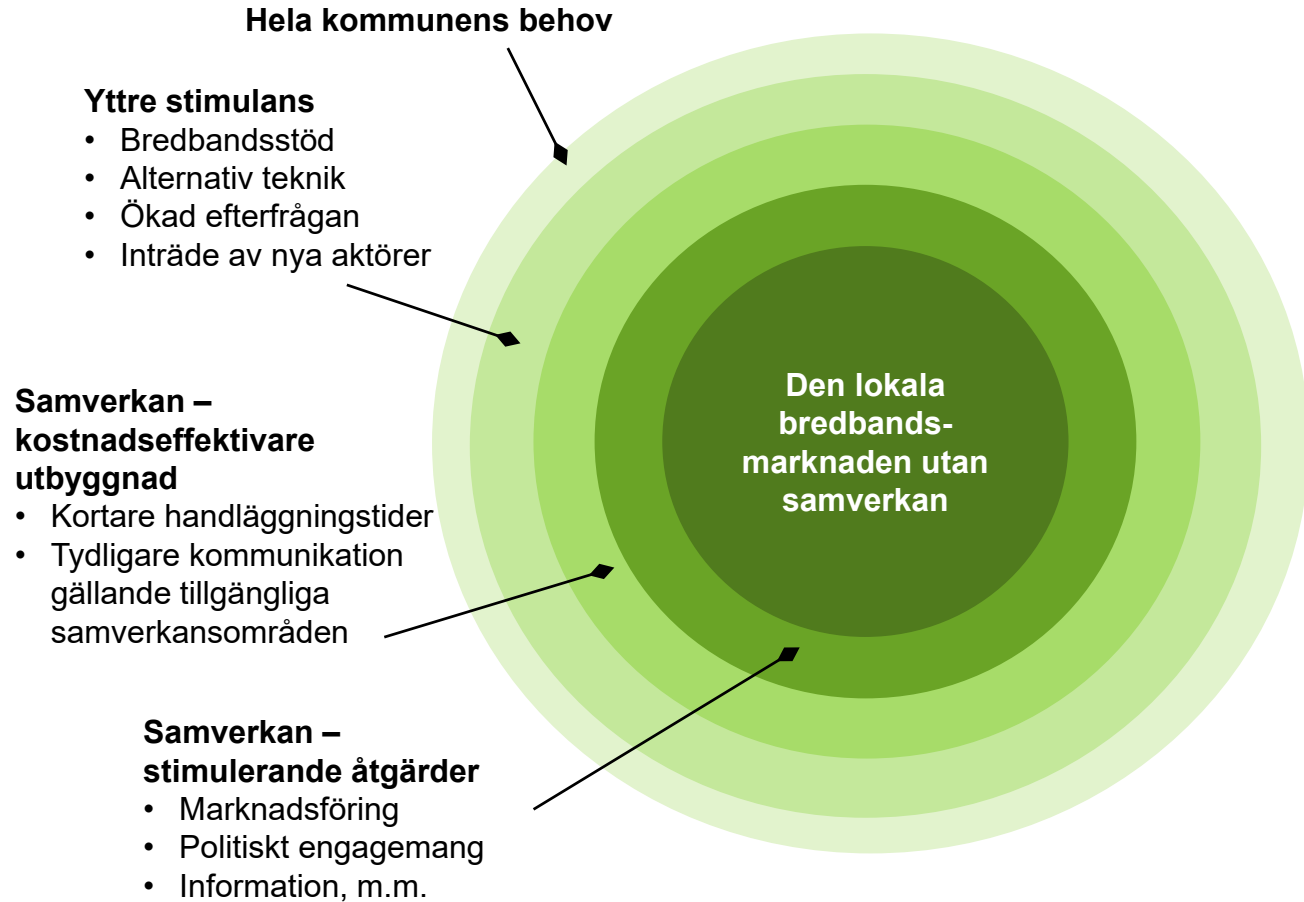


Illustration över hur kommunens bredbandsmål lättare kan nås genom samverkan och yttre stimulans i kommunen.

Viktiga frågeställningar i att förbereda en överenskommelse

- ✓ Är överenskommelsen tillräckligt tydligt formulerad? Hur hanteras t.ex. ett eventuellt lågt anslutningsintresse i kommunen?
- ✓ Kan innehållet i överenskommelsen följas upp på ett tydligt sätt? Om inte, är detta överensstämmande med båda parter intention med överenskommelsen?
- ✓ Har kommunen egna infrastrukturtillgångar, t.ex. i form av fiber eller kanalisation som kan göras tillgänglig för icke-exklusiva samverkansavtal?
- ✓ Vilka/ hur många byggnader saknar bredband idag och hur ligger de till geografiskt?
- ✓ Vilka villkor erbjuds för utbyggnad som kräver tillgång till kommunal mark?
- ✓ Är ansvarsfördelningen i överenskommelsen tydlig och acceptabel för alla parter?
- ✓ Teknik och förutsättningar ändras, hur säkerställer man att överenskommelsen följer kommunens utveckling och ändrade behov?

Olika typer av överenskommelser

- Det finns många olika sätt att formalisera ett samarbete med en extern aktör, och innehållet i en överenskommelse beror till stor del på lokala utmaningar. Det finns därmed ingen fast mall för hur det ska utformas.
- Möjliga upplägg inkluderar avsiktsförklaringar (även kallat *Letter of Intent*) och andra icke-juridiska åtaganden, olika typer av s.k. samverkansavtal med specifika kommersiella åtaganden, och samverkan genom offentlig upphandling
- I nästa avsnitt finns ett flertal länkar till juridiska källor som kan vara användbara vid avtalsskrivning



Exempel på olika överenskommelser



	"Letter of Intent"	"Samverkansavtal"	Upphandlade avtal
	Ett letter of Intent (Lol) är en avsiktsförklaring som upprättas mellan parter för att skapa arbetsro och ramar för kommande förhandlingar. Dokumentet behöver inte vara juridiskt bindande i sig, men kan ligga till grund för kommande avtal	En fördjupad överenskommelse. Parterna kan leverera och prestera enligt överenskommelsen, men överenskommelsen kan vara avgränsad från juridiska bestämmelser	Ett juridiskt bindande avtal där båda parter förbinder sig att leverera och prestera efter överenskommelse
+	+ Kan väcka engagemang för fortsatt utbyggnad + Skapar förutsättningar för vidare samarbeten	+ Skapar förutsättningar för långvarigt samarbete, där båda parter kommer överens om mål och leveranser	+ Garanterar att utbyggnad sker enligt kravspecifikationer och tecknade avtal + Möjlighet till viten om så inte sker
-	- Riskerar att bli verkningslöst om engagemang för avtalet uteblir	- Ökade insatser krävs av samtliga parter - Ingen garanti att parterna håller vad de lovar i avtalen	- Upphandlingsförfarandet kan kräva större insatser (både arbetsmässiga och ekonomiska)

Kom ihåg!

- När avtal skrivs behöver juridiska aspekter beaktas. Det finns inte så mycket prejudicerande material att luta sig mot. Upphandlingsjurister bör därför involveras tidigt i processen för att undvika misstag
- Om kommunen äger egna fibertillgångar i bolagsform kan även ändrade ägardirekt till kommunalägda nätverksägare vara ett hjälpmedel för vidare utbyggnad, förutsatt att det finns juridiska och kommersiella förutsättningar för en sådan





Med utgångspunkt i er situation
och med era förutsättningar – vad
skulle en överenskommelse kunna
innehålla?

Ytterligare information och länkar

Översiktligt innehåll i detta diskussionsunderlag

Bakgrund

I det första avsnittet presenteras materialet, arbetsgruppen och dess uppdrag, och information om tidigare samverkansavtal och eventuella kommande överenskommelser. Här finns också information om andra strategier för vidare bredbandsutbyggnad.

Sid. 1-12

Förutsättningar för en lyckad överenskommelse

Det är inte självklart att överenskommelser om fördjupad samverkan kring bredbandsutbyggnad kommer nå önskad effekt. Detta avsnitt samlar tidigare erfarenheter om när samverkansarbete fungerat bra eller dåligt, och frågeställningar att utgå ifrån innan samverkansarbetet kan börja.

Sid. 13-23

Vad kan en överenskommelse innehålla?

Om förutsättningar för en lyckad överenskommelse finns bör former och innehåll specificeras. Detta avsnitt samlar information om viktiga frågeställningar man bör diskutera internt och tänka på vid diskussioner med externa aktörer

Sidor 24-34

Ytterligare information och länkar

Vad behöver man tänka på i processen att ingå ett formellt avtal? Här finns information och länkar kring vad som är viktigt att tänka på.

Sid. 35-40

Andra exempel på överenskommelser

Hur har andra kommuner gjort vid samverkan eller upphandling? Här finns tips och råd från kommun som valt olika utbyggnadsstrategier, med goda resultat.

Sid. 41-52

Viktiga källor för vidare information

- Till höger finns länkar till flera organisationer och myndigheter som kan bistå med information, hjälp och stöd vid olika samverkansarbeten
- Kontakta gärna andra kommuner som har liknande utmaningar som era egna, för att höra hur man bemött utmaningar ni står inför
- För ytterligare information om möjligt stöd och vägledning i bredbandsutbyggnaden, läs gärna Bredbandsforums rapport om [Bredbandslyftet](#)

Organisationer med kunskap om bredbandsutbyggnad, upphandlingar och annan relevant information

- [Bredbandsforum](#)
- [Konkurrensverket](#)
- [Lantmäteriet](#)
- [PTS](#)
- [Regionala bredbandskoordinatorer](#)
- [SKR](#)
- [Svenska Stadsnätetsföreningen](#)
- [Upphandlingsmyndigheten](#)

Lagstiftning som kan vara aktuell i diskussioner om överenskommelser

- Listan inte är uttömmande, och juridisk rådgivning bör alltid konsulteras i enskilda fall

Lagstiftning	Kommentar
Lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter	Ger kommuner rätt att lämna olika former av bidrag, bistånd och stöd samt rätt att bedriva vissa typer av näringsverksamhet
Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU)	Bestämmelser om upphandling av varor och tjänster
Ledningsrättslagen (1973:1144)	Lag om vad som gäller för ledningsdragning i mark, tunnlar, kulvertar, rör etc.
Kommunallagen (2017:725)	Reglerar kommunernas organisation, verksamhetsformer och ansvarsområden
Konkurrenslagen (2008:579)	Syftar till att hindra att viss verksamhet eller avtal mellan parter begränsar eller snedvrider konkurrensen på marknaden
Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	Innehåller bestämmelser om hur myndigheter ska registrera, lämna ut och hantera allmänna handlingar
Dataskyddsförordningen och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (2018:218)	Bestämmelse gällande behandling, lagring och hantering av personuppgifter

Länkbibliotek: juridik, upphandlingsförfarande och regler för stöd vid bredbandsutbyggnad

Innehåll	Länk
Allmän information om bredbandsstöd och regionalt/kommunalt bredbandsarbete från PTS	PTS information om bredbandsutbyggnad
Konkurrensverkets broschyr om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet	Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet
Konkurrensverkets vägledning inom konkurrens	Vägledning inom konkurrens
Konkurrensverkets överskådliga genomgång av regler för upphandling (LOU m.m.)	Upphandlingsregler – en introduktion
Kontaktuppgifter till SKR:s juridiska kompetens	Juridisk rådgivning och stöd åt kommuner
PTS-rapport från 2015 angående förutsättningar för mobila samhällsmaster från PTS. Innehåller en juridisk översikt som kan vara behjälplig även vid fibernätsutbyggnad	Förutsättningar för samhällsmaster
Tidigare material från Bredbandsforums arbetsgrupper	Tidigare material från Bredbandsforums arbetsgrupper
Upphandlingsmyndighetens information om EU:s regelverk för statsstöd	Regler för statsstöd
Upphandlingsmyndighetens information om vilket stöd och hur mycket stöd som får ges till t.ex. bredbandsutbyggnad	Villkor i den allmänna gruppundantagsförordningen
Översikt över regelverk för nyttjanderätt och ledningsrätt	Jämförelse mellan nyttjanderätt och ledningsrätt

Länkbibliotek: länkadresser till externa underlag

Innehåll	Länkadress
Allmän information om bredbandsstöd och regionalt/kommunalt bredbandsarbete från PTS	https://pts.se/sv/bransch/internet/bredbandsutbyggnad/
Bredbandsforums avslutade arbetsgrupper	https://bredbandsforum.se/avslutade-arbetsgrupper/
Konkurrensverkets vägledning om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet	https://www.konkurrensverket.se/konkurrens/vagledning-inom-konkurrens/#anchor0
Konkurrensverkets broschyr om konkurrensbegränsad offentlig säljverksamhet	https://www.konkurrensverket.se/globalassets/dokument/informationsmaterial/rapporter-och-broschyrer/konkurrensbegransande-offentlig-saljverksamhet.pdf
Konkurrensverkets överskådliga genomgång av regler för upphandling (LOU m.m.)	https://www.konkurrensverket.se/globalassets/dokument/informationsmaterial/rapporter-och-broschyrer/informationsmaterial/upphandlingsreglerna-en-introduktion.pdf
Kontaktuppgifter till SKR:s juridiska kompetens	https://skr.se/skr/ekonomijuridik/juridik/skrsjuristergerradgivningochstod.2107.html
PTS-rapport från 2015 angående förutsättningar för mobila samhällsmaster. Innehåller en juridisk genomgång som kan vara behjälplig även vid fibernätsutbyggnad	https://www.pts.se/globalassets/startpage/dokument/icke-legala-dokument/rapporter/2015/telefoni/forutsattningar-for-samhallsmaster-dnr-pts-er-2015-24.pdf
Tidigare material från Bredbandsforums arbetsgrupper	https://bredbandsforum.se/avslutade-arbetsgrupper/
PTS-rapport om kommuners roller på bredbandsmarknaden och undantag från den kommunala lokaliseringsprincipen	https://www.pts.se/globalassets/startpage/dokument/icke-legala-dokument/rapporter/2018/internet/kommuners-roll-pa-bredbandsområdet/kommuners-roller-och-ett-undantag-fran-den-kommunala-lokaliseringsprincipen-pts-er-2018-20.pdf
PTS vägledning om kommunernas roll på bredbandsmarknaden	https://www.pts.se/globalassets/startpage/dokument/ovrigt/ovrig-extern-info/pts_brochure_09.pdf
Regionala Bredbandskoordinatorer	https://bredbandsforum.se/bredbandskoordinatorer/
Upphandlingsmyndighetens information om EU:s regelverk för statsstöd	https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statsstod/
Upphandlingsmyndighetens information om vilket stöd och hur mycket stöd som får ges till t.ex. bredbandsutbyggnad	https://www.upphandlingsmyndigheten.se/statsstod/den-allmanna-gruppundantagsforordningen-gber/villkor-i-den-allmanna-gruppundantagsforordningen/
Översikt över regelverk för nyttjanderätt och ledningsrätt	https://www.lantmateriet.se/sv/Fastigheter/Andra-fastighet/Tillgang-till-annans-mark/Jamforelse-mellan-nyttjanderatt-och-ledningsratt/

Andra exempel på överenskommelser

Översiktligt innehåll i detta diskussionsunderlag

Bakgrund

I det första avsnittet presenteras materialet, arbetsgruppen och dess uppdrag, och information om tidigare samverkansavtal och eventuella kommande överenskommelser. Här finns också information om andra strategier för vidare bredbandsutbyggnad.

Sid. 1-12

Förutsättningar för en lyckad överenskommelse

Det är inte självklart att överenskommelser om fördjupad samverkan kring bredbandsutbyggnad kommer nå önskad effekt. Detta avsnitt samlar tidigare erfarenheter om när samverkansarbete fungerat bra eller dåligt, och frågeställningar att utgå ifrån innan samverkansarbetet kan börja.

Sid. 13-23

Vad kan en överenskommelse innehålla?

Om förutsättningar för en lyckad överenskommelse finns bör former och innehåll specificeras. Detta avsnitt samlar information om viktiga frågeställningar man bör diskutera internt och tänka på vid diskussioner med externa aktörer

Sidor 24-34

Ytterligare information och länkar

Vad behöver man tänka på i processen att ingå ett formellt avtal? Här finns information och länkar kring vad som är viktigt att tänka på.

Sid. 35-40

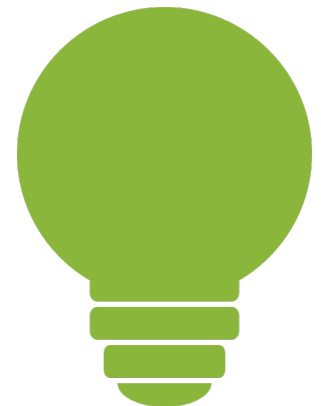
Andra exempel på överenskommelser

Hur har andra kommuner gjort vid samverkan eller upphandling? Här finns tips och råd från kommun som valt olika utbyggnadsstrategier, med goda resultat.

Sid. 41-52

Exempel på överenskommelser

- I det här avsnittet presenteras ett antal exempel där kommuner och andra aktörer har ingått olika typer överenskommelser
- Exempelkommunerna har valts utifrån geografisk spridning och samverkanspart samt för att visa på olika typer av samverkan
- Analys Mason har genomfört intervjuer med de kommuner och aktörer som finns bland exemplen och sammanställt resultatet i en beskrivning samt tips från kommunen
- Det har inte genomförts någon juridisk granskning eller värdering av de samverkansavtal som presenteras här
- Kontakta gärna kommunerna eller de regionala bredbandskoordinatorerna direkt för mer detaljer om respektive samverkansarbete



Kom ihåg!

- De juridiska förutsättningarna för er tänkta samverkan, t.ex. frågor kring upphandling och kommunal kompetens, behöver undersökas innan ni tecknar avtal.
- De flesta samverkansavtal har utformats utifrån lokala behov och förutsättningar. Använd dem inte som mallar utan inspiration, och anpassa ert avtal utifrån era behov och förutsättningar
- Har er organisation egna juridiska resurser, eller behövs extern kompetens?





Filipstad, Kristinehamn och Storfors kommun

- Kommunerna tog 2015 beslutet att inte bygga ut bredband i egen regi, utan begränsade sitt engagemang till samordnade och utbyggnadsfrämjande insatser
- Samverkansavtal tecknades med IP-Only år 2015 och ett fördjupat och juridiskt bindande avtal tillkom 2019. I kommunerna pågår nu en fullständig landsbygdutbyggnad av fibernät, som planeras vara avslutad 2021
- I kommunerna har s.k. medgivandeavtal mot vissa slutkunder prövats. Sådana innebär att kunder kan få fiber indraget i sin bostad, men att anslutningsavgiften betalas först när en fibertjänst börjar nyttjas (oavsett när i framtiden det sker)



Tips inför överenskommelser om samverkan

- Engagera politiken tidigt. I kommunerna fick man till en gemensam upphandling där alla tre kommuner ingick, mycket tack vare politiskt samarbete över kommungränserna
- Viljan att teckna samverkansavtal som inkluderar utbyggnad av nätet även i glesa landsbygdsområden kan underlättas genom att till exempel samordna samförläggning av kanalisation för bättre redundans och att inkludera utbyggnad av fibernätet mellan kommunala fastigheter
- Viktigt med en tydligt strukturerad projektorganisation där förvaltning, politiker, kommersiella aktörer, bredbandssamordnare och byggentreprenör ingår





Haparanda stad

- Kommunen har ett mindre stadsnät som erbjuder tjänster till företagskunder. Vissa delsträckor har byggts ut med hjälp av stödmedel från PTS och Tillväxtverket, men stadsnätet har inga privata kunder
- Kommunen tecknade ett samverkansavtal med Telia under 2017. För att Telia ska påbörja projekteringsarbete krävs att varje område uppnår en förutbestämd avtalsfrekvens. För tätort gäller 40% och för landsbygden gäller 70%. Trots att utbyggnaden inte kunnat göras i alla områden är bedömningen ändå att samverkansavtalet har bidragit till nya anslutningar som annars inte skulle tillkommit

Tips inför överenskommelser om samverkan

- ” — Reglera informationskanaler mot slutkund i avtalet. Det är viktigt att det finns en tydlig kommunikation till boenden om vart man vänder sig med frågor eller synpunkter på projekteringen och byggverksamhet
- Hantera efteranslutningsfrågor i avtalet, annars finns risk att vissa boende inte får anslutningserbjudanden efter det att ett område byggts klart
 - Engagera lokala krafter (t.ex. byalag) för att skapa intresse för bredbandsutbyggnaden. Att få information från en granne, istället för projektör eller säljare, kan göra att flera blir intresserade av att ansluta sig till fibernätet
 - Ta in juridisk kompetens med kunskap om kommunal verksamhet som granskar avtalsutkastet

”



Kalmar kommun

- Kommunen saknar ett eget stadsnät och det lokala energibolaget är delägt med EON. Det finns därför inte möjlighet att bygga ut fibernätverket genom ett ändrat ägardirektiv
- Utbyggnaden av fiber på Kalmar landsbygd har istället genomförts i samverkan med Telia
- Redan 2014 fanns ett samverkansavtal mellan parterna, och under 2017 tecknades ett utvecklat samverkansavtal där det bestämdes att Telia skulle bygga ut fiber i hela kommunen
- Som en del i samverkansarbetet har kommunen byggt delar av kanalisation i kommunen som Telia sedan fått hyra

Tips inför överenskommelser om samverkan

- ” — Konkretisera viktiga frågeställningar i avtalet, t.ex.; Hur hanteras oförutsedda kostnader? Vem leder projektet?
- Säkerställ att alla parter har god kännedom om lokala förutsättningar och villkor innan utbyggnaden börjar
 - Det är viktigt att det finns en tydlig projektorganisation och att denna koordinerar arbete mellan kommunen, aktören och byggentreprenör(er)
 - Arbeta gemensamt med att informera kommuninvånarna om det pågående anslutningsarbetet för att undvika dyra efteranslutningar

”



Katrineholms kommun

- Kommunen äger inget eget stadsnät, och beslut togs tidigt om att inte bygga ut ett sådant eftersom de ekonomiska förutsättningarna var utmanade (stor kommun med få större tätorter)
- Man hade sedan tidigare ett samverkansavtal med Telia i kommunen, och hoppades att stödmedel skulle nyttjas av flera aktörer för att bygga ut på landsbygden. Ett område (Floda) byggdes ut av IP-Only, men resterande landsbygdsområden blev inte ansluta
- Kommunen bestämde sig under 2018 för att istället upphandla utbyggnaden av bredband i hela kommunen. Man slöt avtal med Utsikt, som förband sig att erbjuda 95% av alla byggnader i kommunen en fiberanslutning. Resultatet har varit positivt, med ca 83% anslutna hushåll på landsbygden år 2021

Tips inför överenskommelser om samverkan

- ” — Var tydlig i er kravställning vid upphandlingen. Precisera t.ex. att X% av alla byggnader (inte bara hushåll) ska erbjudas fiber i kommunen. I Katrineholm fick ca 5000 fastigheter erbjudandet, där merparten aldrig hade fått ett sådant enbart genom kommersiell utbyggnad
- Jobba långsiktigt i dialog med kommuninvånarna för att säkerställa intresse för fiberutbyggnaden
 - Ta hjälp av den juridiska eller tekniska expertis som finns tillgänglig (i den egna organisationen eller externt) för att säkerställa att bra kunskapsunderlag tas fram inför upphandlingen
 - Ta hjälp av tidigare strategi- och planeringsarbete som gjorts i andra kommuner (ofta har regionala bredbandskoordinatorer samlat sådant material)

”



Region Gotland

- Gotland har en lång historia av att jobba med bredbandsanslutningar i landsbygdsmiljö. Sedan 1995 har man utvecklat möjligheter för alla gotlänningar att ansluta sig till internet, både genom trådbundna och trådlösa lösningar
- I oktober 2020 hade 92 procent av hushållen i tätort och 80 procent av hushållen i glesbygd tillgång till 100 Mbit/s-anslutningar (PTS Kartläggning omfattar inte fritidsfastigheter, men Gotland har även en mycket hög andel anslutna fritidshus)

Tips inför överenskommelser om samverkan

- ” — Ta hjälp av lokala krafter och nyttja lokala engagemang (t.ex. byalag eller socknar) för att skapa struktur och efterfrågan på kundsidan
- Engagera lokalbefolkningen i bredbandsutbyggnaden. Fördelarna med snabba bredbandsanslutningar är inte alltid uppenbara för personer utan teknisk kunskap. Att kunna förklara framtida användningsområden (t.ex. inom skola, vård och omsorg) är av stor betydelse för att privatpersoner ska vilja ansluta sig
 - Börja tidigt med upplysningsarbetet, för att säkerställa att det finns kännedom om olika tekniker och dess för- och nackdelar hos lokalbefolkningen
 - Om möjligt; bevara och vårda kompetensen kring kommunens bredbandsarbete i kommunen
- ”

Norrlandskommuners samverkan genom stadsnät



- Servanet är ett stadsnät som samägs av sex stycken kommuner (Härnösand, Ragunda, Strömsund, Sundsvall, Timrå och Ånge). Till ytan är stadsnätet det största i Sverige, med ca 30 000 enskilda kunder
- Kommunerna är själva nätägare och delägare i Servanet, för att överkomma lokaliseringsprincipen
- ServaNet ser fördelar med modellen i form utav ökad gemensam samverkan även inom andra teknikområden, såsom trygghetstjänster inom hemtjänsten

Tips inför överenskommelser om samverkan

- ”
- Använd gemensamma nätverksresurser för att pilottesta välfärdstjänster (t.ex. nattlarm inom äldrevården). På så sätt drar ni ytterligare nytta av det offentliga samverkansarbetet inom andra offentliga verksamheter
 - Använd det nätverk av stadsnät som finns för att lära er mer om vad som händer på bredbandsområdet
 - Jobba aktivt med upplysning och förankring av ert arbete med politiken, för att säkerställa att samverkan över kommungränsen håller även på politisk nivå
 - Samordna ansökningar av bredbandsstöd för att säkerställa att finansieringen nyttjas på ett så effektivt sätt som möjligt över kommungränserna
- ”



Sunne kommun

- Kommunen ligger i framkant gällande fiberutbyggnad i Värmland, med 79% anslutna och 93% passerade hem utanför tätort
- Utbyggnaden skedde i huvudsak under åren 2010-2014, med mindre och kompletterande utbyggnader under åren 2016-2019
- Sunne kommun utvärderade olika vägval, men tog tidigt beslutet att kommunens insats skulle begränsas till marknadskompletterande åtgärder
- Kommunen har idag ett fibernät som helt ersatt det äldre kopparnätet, då Telia även tog ett helhetsgrepp om utbyggnaden av fiber i hela kommunen

Tips inför överenskommelser om samverkan

- ”
- Samordna och stöd fiberföreningar i arbetet med att starta förening, söka stöd samt bygga anslutningsnät, för att säkerställa att kommersiella aktörer har tydliga kundgrupper att bygga ut till
 - Bistå med styrning och koordinering mellan fiberföreningar för att säkerställa tydliga och effektiva områdesindelningar
 - Informera i god tid slutkunder om kommande infrastrukturförändringar, för att öka efterfrågan på andra bredbandslösningar. Offentlig kommunikation till medborgare väger tungt, eftersom förtroendet för kommunen ofta är mycket högt
 - Säkerställ att det finns tillförlitlig information om boendeadresser och kontaktinformation till kommuninvånarna
- ”



Vingåker kommun

- Vingåker kommun var tidiga med att påbörja utbygganden av höghastighetsbredband, och 2014 byggde kommunen ut stamnät till flera orter. Anslutningsgraden var då ca 10%
- Sedan dess har man arbetat både internt (med strategi och uppföljningsarbete) och externt, genom samverkansavtal, för att öka antalet anslutningar i kommunen.
- Samverkansavtal skrevs med IP-Only 2015, med målet att bygga ut fiberanslutningar till alla fem kommunområden
- När fiberutbyggnaden är klar kommer ca 95 procent av hushållen i Vingåkers kommun ha fiber i sin närhet

Tips inför överenskommelser om samverkan

- ” — Var behjälpliga med er lokalkännedom när det byggs i kommunen. Frågeställningar som t.ex. *vilka områden som kan behöva mer bearbetning för att öka anslutningsvilligheten?* är kommunal kunskap som man kan tillföra alla utbyggandsaktörer
- Samordna den interna efterfrågan på bredbandstjänster. Kommunen har ofta mer behov än vad man tror när man hör med förvaltning och kommunalt ägda bolag (t.ex. vatten- och elbolag)
 - Jobba i god tid med att upplysa om när efteranslutningar kommer att ske i kommunen. Ofta finns det en okunskap hos kommuninvånarna om när sådant, vilket gör att man inte ansluter sig när möjligheten ges

”



Samverkansavtal som verktyg för bredbandsutbyggnad

För Bredbandsforum

December 2020, rev 1



Samverkansavtalens betydelse för bredbandsutbyggnad

Bredbandsforum, genom Post- och telestyrelsen (PTS), har gett A-focus i uppdrag att kartlägga betydelsen av samverkansavtal för bredbandsbyggnaden. Kartläggningen har tagit sin utgångspunkt i dagens situation, men blickar både bakåt och framåt i analysen. Studiens syfte är att ge Bredbandsforum ett kunskapsunderlag för att avgöra om avtalsfrågan är ett område de bör engagera sig i.

Som stöd i arbetet har A-focus genomfört intervjuer med kommuner som har samverkansavtal, vi har också gått igenom ett flertal samverkansavtal. I arbetet har A-focus haft stor hjälp av de regionala bredbandskoordinatorerna vilka bidragit till ett effektivt genomförande. Uppdraget har genomförts under november till och med december 2020.

A-focus AB

December 2020

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	4
1.1 GENOMFÖRANDE	4
2. SAMVERKANSAVTALENS UTFORMNING	5
2.1 SYFTE MED ATT AVTAL INGÅS	5
2.2 INNEHÅLL I SAMVERKANSAVTAL	6
3. EFFEKTER AV SAMVERKANSAVTALEN	8
3.1 NÄR DET HAR FUNGERAT BRA.....	8
3.2 NÄR DET HAR FUNGERAT DÅLIGT	9
3.3 FÖRVÄNTAN HAR OFTA VARIT STÖRRE	9
3.4 OM AVTALEN KUNDE SKRIVAS OM	10
3.5 MARKNADSMÄSSIG UTBYGGNAD	11
4. SAMVERKANSAVTAL I RELATION TILL UTMANINGEN	11
4.1 BREDBANDSUTMANINGEN HISTORISKT	11
4.2 BREDBANDSUTMANINGEN FRAMÅT - KOMMUNER.....	11
4.3 BREDBANDSUTMANINGEN FRAMÅT – MARKNADSAKTÖRER	13
5. SAMVERKANSAVTALENS FORTSATT Betydelse	14
5.1 BREDBANDSFORUMS ROLL.....	15
BILAGA 1 – KÄLLFÖRTECKNING	17
BILAGA 2 – AVTALSINNEHÅLL.....	18

1. Inledning

Bredbandsforums styrgrupp beslutade på styrgruppsmöte i juni 2020 om direktiv för en arbetsgrupp inom området kommunala samverkansavtal för bredbandsutbyggnad.¹ Syftet med den planerade arbetsgruppen är att öka kunskapen om samverkansavtalens betydelse för bredbandsutbyggnaden. För att genomföra uppdraget har Bredbandsforums kansli, låtit genomföra en studie över samverkansavtal för bredbandsutbyggnad.

Uppdragets syfte är att bidra till arbetsgruppens kunskapsunderlag och särskilt belysa:

- Hur vanligt det är med samverkansavtal?
- Vilka parter som sluter dessa avtal?
- Vilka åtaganden eller förbindelser parterna gör?
- Vad som ingår i avtalen, till exempel fiberutbyggnad, efteranslutningar, radiolösningar, geografiskt omfång, tidsaspekter, konkreta målsättningar och åtaganden?
- Aspekter vid tillkomst och efterlevnad av avtalen, till exempel upplevda utmaningar, goda och dåliga erfarenheter med mera.

Juridiska aspekter har inte ingått i kartläggningen.

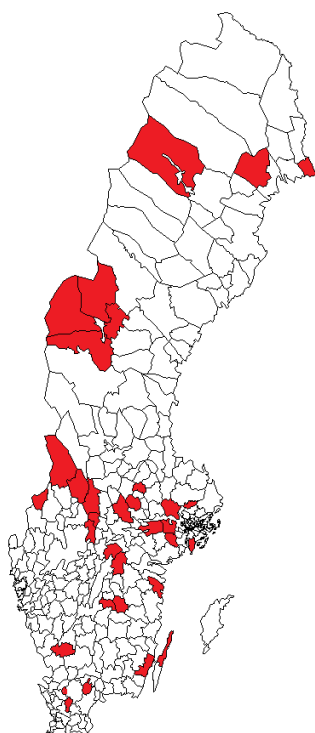
1.1 Genomförande

År 2017 genomförde A-focus en mindre förstudie över hur samverkansavtal hanterar frågor om bredbandsutbyggnad på landsbygden². Förstudien resulterade i ett diskussionsunderlag som visar att samverkansavtal i vissa fall kan vara en bra grund för bredbandsutbyggnad, men att det finns en stor variation i utformningen av avtalen. Det upplevda utfallet skiljer sig också åt mellan olika kommuner. Med den som utgångspunkt har vi i den här kartläggningen gått vidare och utökat informationsinhämtningen samt fördjupat analysen.

Kartläggningen baseras till stor del på intervjuer med 34 kommuner. De regionala bredbandskoordinatorerna har hjälpt oss med förslag på kommuner att kontakta. I urvalet har vi haft ambitionen att få en spridning geografiskt, storleksmässigt, tid när avtalet skrevs och med vem samverkansavtalet är skrivet. Vi har även intervjuat marknadsaktörer och intresseorganisationer, se bilaga 1. Förutom intervjuer har vi gått igenom innehållet i 28 samverkansavtal.

¹ Bredbandsforum, Direktiv för Bredbandsforums arbetsgrupp "Avtal som verktyg för samverkan", 2020-06-09

² Landsbygdsgruppen – slutrapport – bilagor 1-6



Aneby	Kristinehamn
Arjeplog	Krokom
Askersund	Motala
Berg	Mullsjö
Boden	Norberg
Borgholm	Nynäshamn
Eda	Perstorp
Enköping	Sigtuna
Eskilstuna	Skinnskatteberg
Filipstad	Storfors
Gnesta	Strängnäs
Hagfors	Torsby
Haparanda	Valdemarsvik
Hultsfred	Vara
Hylte	Åre
Höör	Östersund
Kalmar	Östra Göinge

Bild 1: Kommuner som deltagit i kartläggningen

2. Samverkansavtalens utformning

Antalet undertecknade samverkansavtal uppskattas till cirka 100 stycken. De flesta avtalen har tecknats från 2012 med en tyngdpunkt under perioden 2015 – 2017. Det är framförallt Telia och Global Connect/IP-Only som kommunerna ingår avtal med. Majoriteten av de kommuner som tecknat samverkansavtal saknar stadsnät.

De flesta samverkansavtalen tecknades före år 2018, men det tecknas fortfarande nya avtal. Vi har bland andra intervjuat en kommun som tecknade avtal i april 2020. Avtalslängden varierar mellan 2 och 20 år, ibland finns ett slutdatum angivet i avtalet, ibland förlängs avtalet automatiskt om ingen formell uppsägning görs. Vi har även sett avtal där slutdatum saknas.

2.1 Syfte med att avtal ingås

Det övergripande syftet med att parterna ingår avtal om samverkan är för att försöka skapa en struktur kring det beroendeförhållande som finns mellan parterna samt att få mer uppmärksamhet på bredbandsområdet i kommunen. Båda parter har samma målbild, det vill säga att nå ut med bredbandsinfrastruktur till så många slutanvändare som möjligt. Genom avtalet är förhoppningen att de tillsammans ska göra den tillgängliga marknaden större. Marknadsaktören för att maximera kundunderlag och framtida intäkter, kommunen för att möta invånarnas och företagens krav på snabbt bredband samt förväntan om att kommunens politiker ser bredbandsfrågan som ett angeläget område.

Att få ut bredband till många i en kommun är ett arbete som sträcker sig över en längre tid. Under tiden uppstår det olika typer av problem där både kommunen och privata aktörer i regel är involverade. Ett mer utvecklat samarbete kan medföra att problem kan lösas smidigare och att utbyggnaden når fler på enklare och snabbare sätt. Förutom det övergripande syftet har samverkansavtal varit:

Ett sätt för kommunen att:

- Visa sina medborgare att de satsar på bredband.
- Visa marknadsaktören att de har goda avsikter och ambitioner.
- Få igång en dialog och bra kanaler in till marknadsaktören.

Ett sätt för marknadsaktören att:

- Visa kommunen att de har goda avsikter och ambitioner.
- Hålla konkurrenter borta.
- Skapa förtroende gentemot slutkunderna och sälja bättre.

”Vi tog initiativ till att skriva avtalet, var vår enda möjlighet att ansluta landsbygden. Våra byar är för små och lever inte upp till kraven för stödmedel om de ska bilda enskilda fiberföreningar.”

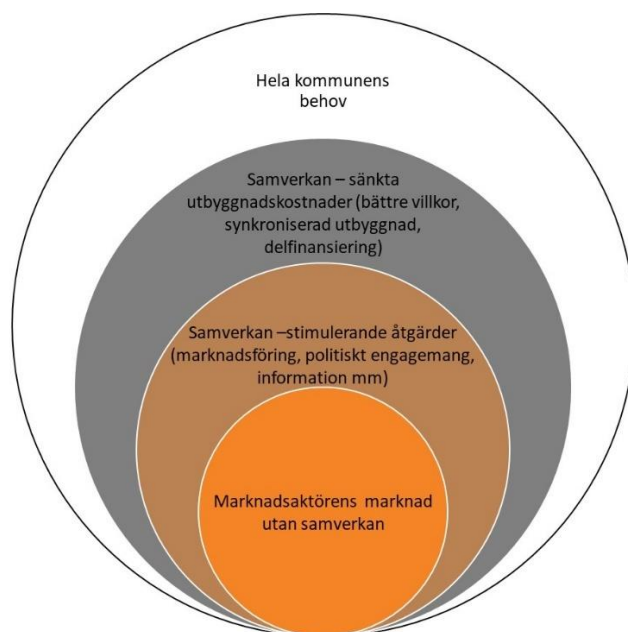
2.2 Innehåll i samverkansavtal

Från kommunen är det vanligtvis den bredbandsansvarige som tagit ett stort ansvar för diskussionerna med den privata aktören samt innehållet i avtalet. Det legala innehållet är begränsat, vissa kommuner har haft en kommunjurist involverad eller köpt in juridiskt stöd. Många kommuner har hanterat uppgiften utan jurister involverade.

Generellt sett täcker avtalen samma typ av innehåll. Det har funnits ett standardavtal/ avtalsutkast som i olika stor utsträckning anpassats till lokala förutsättningar och specifika överenskommelser. Vi noterar också en skillnad i innehållet beroende på när avtalen skrevs. Förutom att avtalen tar sin utgångspunkt i samverkan och att det ska vara ett öppet samverkansklimat omfattar de flesta avtal:

- Målsättningen med utbyggnaden. De nationella bredbandsmålen är nästan alltid omnämnda och det som utbyggnaden ska bidra till. I det fall det finns specifika kommunala bredbandsmål som skiljer sig från de nationella är de omnämnda.
- Att det handlar om att bygga fiber. I vissa avtal finns även mobiltäckningsmål men fiber har i praktiken varit prioriterat.
- I de flesta avtalen är det uttryckt som att hela kommunen omfattas även om det i praktiken varit ett landsbygdsfokus. I vissa avtal finns en uttalad avgränsning till landsbygden.
- Ramar för hur arbetsprocessen ska fungera, till exempel att det ska finnas en styrgrupp och en projektgrupp, utsedda kontaktpersoner samt vilka frågor som ska hanteras inom respektive grupp.
- Skrivningar om att gemensam marknadsföring och informationsspridning ska ske.
- Kommunens specifika åtagande. Det kan omfatta ansvar för information till slutanvändare, se över och effektivisera interna processer, att markavtal ska upprättas, genomgång av kommunens egna behov av ytterligare fiberanslutningar, kommunen etablerar kompletterande infrastruktur samt hyr ut egen infrastruktur i form av kanalisation och fiber om sådan finns.

- Marknadsaktörens specifika åtagande. Det kan omfatta principer om prissättning gentemot slutanvändare, hur erbjudandet ska se ut, vilka som kommer att få erbjudande, en utbyggnadsplan samt ansvar för drift, underhåll och vidareutveckling av den infrastruktur som anläggs.
- Utbyggnadsplaner finns bilagda till flera avtal. Dessa har ofta affärshemliga uppgifter och belagda med sekretess. Vi har därför inte kunnat ta del av dem men har förstått att de visar var utbyggnad ska ske och när.
- Alla samverkansavtal i den här studien är politiskt förankrade, underskrivna av kommunstyrelsens ordförande och antagna i kommunstyrelsen, kommunfullmäktige eller motsvarande.
- Samverkansavtalen är i praktiken en avsiktsförklaring. Målsättningar, planer eller aktiviteter är i praktiken inte tvingande för någon part, med något undantag. Det finns heller ingen exklusivitet till följd av avtalen.
- För många gäller också att när kontaktytor skapats och dialogen är igång mellan parterna är det mindre viktigt exakt vad som specificerats i avtalen.



"Önskvärt med en samverkanspartner som tittar på våra förutsättningar."

"Det blev ett politiskt tryck gentemot hela befolkningen. Hade inte varit på samma sätt om kommunen inte varit med."

Bild 2: Effekt av samverkan på marknadens storlek och kommunens totala behov

3. Effekter av samverkansavtalen

För de flesta kommuner har samverkansavtalen bidragit positivt till bredbandsutbyggnaden även om förväntningarna många gånger varit större. Avtalen har varit en bra grund för ett bättre samverkansklimat och att gå tillbaka till under arbetets gång. Effekten har delvis berott på hur väl samverkan fungerat i praktiken, delvis på ekonomiska förutsättningar.

Att teckna ett samverkansavtal är en gemensam intention om att samverka och skapa en öppen, fungerande dialog mellan varandra. När dialogen blir aktiv kan den också ge ett gott resultat. Vi noterar att i många kommuner har processen för framtagandet av samverkansavtalet varit viktig i sig. Det har gett en uppmärksamhet på bredbandsområdet som tidigare saknats eller varit begränsad.

Den övervägande delen av de intervjuade kommunerna anser att samverkansavtalen varit avgörande för att nå dit de kommit eller är på väg mot, även om det tagit längre tid, de når inte så långt de hoppades på och det har varit en del problem under tiden.

3.1 När det har fungerat bra

I de kommuner där det fungerat särskilt bra kan vi konstatera att det redan från början funnits en intressant marknadspotential för aktören att utgå från och från vilken båda parterna samarbetat långsiktigt. Med fungerande samverkan har den kunnat utökas på flera sätt. Särdragen där det fungerat särskilt bra har varit att:

- Politiken är med och visar ett engagemang både gentemot slutanvändarna, mot kommunens olika verksamheter och gentemot samverkansparten.
- Kommunens övriga verksamheter stöttar med effektiva processer och kompetensstöd.
- Det finns en hög efterfrågan från slutkunderna och därmed en hög anslutningsgrad.
- Samarbetet mellan kontaktpersonerna och i styrgruppen är pragmatiskt och fungerande, något som varit särskilt viktigt vid vägval och förändrade förutsättningar
- Det finns ett kontinuerligt informations- och kunskapsutbyte mellan aktörerna som bidrar till effektiv planering och stimulerande aktiviteter.
- Kommunen bidrar med ekonomisk stimulans på något sätt. Det kan handla om aktiviteter som bidrar till att sänka kostnaderna för utbyggnaden eller till att aktörerna kan få högre intäkter.
- Det varit en begränsad konkurrens från andra aktörer, det vill säga att marknadspotentialen har bestått och den samverkande aktören har kunnat fullfölja sin initiala utbyggnadsplan.

"Avtalet har funnits så länge så vi har inget att jämföra med, men det har bidragit till att politikerna har blivit mer engagerade"

"Vi har en fungerande samverkan på grund av avtalet, det har varit avgörande. Gjorde det möjligt med ett helhetsperspektiv."

"Samarbetet blev på riktigt och långsiktigt, för båda parter, kan lägga tid och resurser"

3.2 När det har fungerat dåligt

I de kommuner där samverkansavtalet inte haft så stora positiva effekter ser vi framförallt två avgörande faktorer. Den första faktorn är att affären för aktören inte visat sig vara så lukrativ som vid den initiala bedömningen på grund av högre kostnader eller lägre intäkter. Den andra faktorn är ett dåligt fungerande samverkansklimat. I båda dessa situationer blir uppoffringen för stor relativt belöningen. Orsakerna till att samverkan inte fungerat och/eller det blev för kostsamt har varit att:

- Politiken har skrivit på samverkansavtalet men därefter varit oengagerad, ibland har olika politiska åsikter lett till att samverkan motarbetats.
- Efterfrågan har av olika anledningar, exempelvis demografiska och socioekonomiska, blivit betydligt lägre än väntat.
- Konkurrenter har etablerat sig och erbjudit fiber vilket resulterat i minskad marknadspotential för samverkansparten.
- På vissa platser har samverkansavtal lett till att befintlig aktör lämnat när avtal tecknats med en annan.
- Effektiviseringen av interna processer och stödet från kommunen har inte fungerat som aktören förväntat sig.
- Flera kommuner drabbades av de problem som uppstod på fibermarknaden under framförallt 2018. För vissa kommuner blev det mycket kännbart och samverkan negativt påverkad.
- På vissa platser har aktören inte hanterat slutkundsrelationer samt utbyggnad och återställning på ett tillfredsställande sätt vilket medfört att kommunen tappat förtroendet för aktören.
- Kommunens möjligheter att på olika sätt bidra till utbyggnaden har ibland varit avgörande, till exempel genom att finansiera och bygga egna fibersträckor. Det har inte alltid varit möjligt.

"Det såg bra ut initialt, xx har plockat ut det bästa och är inte tillgängliga längre."

"Politiken ville så mycket, men det fanns inga pengar."

3.3 Förväntan har ofta varit större

I intervjuerna framkommer att det funnits en uppenbar skillnad i kommunens och aktörernas syn på vad som utlovats. De flesta kommuner har haft en större förväntan på aktörens åtagande och resultat än vad samverkansavtalet egentligen säger. De här skillnaderna har ibland försämrat samverkansklimatet.

Om vi generaliserar finns det ingenting i dessa avtal som är juridiskt bindande för någon av parterna. A-focus anser att begreppet avtal egentligen är ett olämpligt begrepp att använda. Ett avtal är en överenskommelse som är avsedd att medföra ömsesidiga rättsligt sanktionerade förpliktelser för parterna. Så är inte fallet här, vilket inte är oväntat, om så varit hade andra regelverk med hårdare krav troligen behövt tillämpas, till exempel upphandlingsförfarande.

"Utfästelser med tomma löften."

"Vi sitter i ett dåligt förhandlingsläge, vi har inget att erbjuda."

3.4 Om avtalen kunde skrivas om

Det är delade åsikter kring om en annan avtalsutformning skulle ha lett till att utbyggnaden hade kommit längre. På frågan vad kommunerna skulle tänka på om de skrev om avtalen idag är flera inne på att de skulle ha uttryckt kraven tydligare eller i alla fall sin förväntan tydligare och arbetat för att aktören uttryckt sitt åtagande mer detaljerat. Andra anser att för detaljerade skrivningar hade hämmat möjligheten till pragmatiska lösningar och att följa med i marknadsutvecklingen. Exempel på förbättringar som framkommit under intervjuerna (nedanstående lista är sammanställning av åsikter och gäller inte var och en av de intervjuade).

- Konkreta mål med tydligare lokal anknytning, inklusive delmål.
- Reglerat kommunikationen tydligare, både gentemot slutanvändarna och gentemot varandra. Det anses särskilt viktigt när det inte gått enligt plan.
- Reglerat samverkansprocessen tydligare, det vill säga vem som förväntas göra vad. Ett exempel är ansvar för kompetensöverföring i viktiga skeenden.
- Tydligare och nedbruten tidplan.
- Sett över de interna processerna i större omfattning, inkluderat dem tydligare i avtalen och förankrat dem bättre hos berörda i kommunen.
- Principer om prissättning är ibland med i avtalet. Ett par kommuner har angett att de borde haft med principer om enhetlig prissättning. Konsekvensen har blivit att prissättningen varierat mellan områden och över tid.
- Tydligare försäljningsprocess, dels generellt, dels för försäljning av efteranslutningar.
- Efteranslutningar är ett växande problem. Få avtal omfattar efteranslutningar och flertalet ser det som en brist.
- Så länge utbyggnaden och samverkan löper på enligt plan är problemen små och avtalets innehåll är mindre viktigt. Däremot blir avtalet viktigare när det inte fungerar och en processbeskrivning samt ansvarsfördelning när det inte fungerar hade varit till hjälp.
- Ju längre utbyggnaden kommer desto svårare blir det med fiber. Behovet av att samverka kring alternativa, trådlösa, tekniker gör att sådana skrivningar i avtalet hade varit önskvärt.
- När stora delar av utbyggnaden är klar skiftar fokus mot utveckling av digitalisering och välfärds-teknologi. Det är nya områden för kommunen där en samverkanspart efterfrågas. Det finns få avtal som innehåller sådana delar idag men flera kommuner ser ett behov.
- Vissa kommuner hade önskat att det fanns vitesförläggande i avtalen, samtidigt som de inser att det inte skulle fungerat i praktiken.

"Vill säkra eftermarknaden, framförallt på landsbygden."

"Vi har försökt få med mer tvingande regler, men det gick inte."

"Vi har faktiskt en vitesklausul i vårt avtal men har inte använt oss av den. Det blir ingen bra grogrund för det fortsatta samarbetsklimatet."

3.5 Marknadsmässig utbyggnad

Avtalens innehåll och effekterna av dem speglar marknadsförutsättningarna. De består av vaga formuleringar utan rättsligt bindande plikter. Det är en marknad som ska ske på kommersiella grunder, samverkansavtalets innehåll kan bidra till att den marknaden blir lite större. Avtalet kan dock inte bidra till en utbyggnad där ekonomi inte finns. Om en kommun vill ha ett annat resultat behövs andra verktyg, till exempel upphandling i vilken krav om leveransplikt kan inkluderas eller att skapa ett större intresse genom finansiering genom vilken olönsamma områden görs lönsamma. Två kommuner är fundersamma till om samverkansavtal över huvud taget borde tecknas på en marknad som ska drivas på marknadsmässig grund och i konkurrens.

"De har inte levererat det man ville, men vilka krav kan man ställa. Avtalet har låg juridisk bindning."

4. Samverkansavtal i relation till utmaningen

Samverkan mellan olika aktörer har varit och är avgörande för bredbandsutbyggnaden.

Kommunerna har ett intresse av att tillgodose invånarnas behov av snabbt bredband, de har också ett ansvar för många frågor som påverkar förutsättningar för att anlägga bredband. Avsaknaden av struktur, reglering och tydlig ansvarsfördelning har gett samverkansavtalet en viktig funktion.

Samverkansavtalet är en lösning bland flera för att skapa en mer långsiktig ordning i bredbandsfrågan. Flera av de kommuner vi talat med säger att det är nödvändigt att ha en närmare samverkanspart. De kommuner som har stadsnät har motsvarande reglerat genom ägardirektiv eller förvaltningsbeslut. För att bedöma avtalets betydelse behöver det ställas i relation till utmaningen.

4.1 Bredbandsutmaningen historiskt

Merparten av avtalen skrevs mellan åren 2012 – 2017. Blickar vi tillbaka kan vi konstatera att innehållet i avtalen stämmer väl överens med dåvarande behov:

- Fiber i första hand till så många som möjligt.
- Att ta sig an tätorterna och bygga vidare utåt mot landsbygden, så långt som möjligt.
- En struktur för den samverkan som visat sig vara så viktig.
- En förväntan om ett ökat engagemang i bredbandsfrågan från kommunerna.
- När så varit aktuellt också dra nytta av befintliga bredbandsstöd.

4.2 Bredbandsutmaningen framåt - kommuner

För att bedöma samverkansavtalens betydelse framåt behöver vi på motsvarande sätt utgå från hur bredbandsutmaningen förändras. Nu handlar det om att bygga klart. För kommunerna betyder det att nå de kommunala bredbandsmålen och/eller så långt ut det går. Var man befinner sig i utbyggnaden varierar och därmed vad som finns kvar. Vissa har mycket kvar, andra är nästan klara.

Merparten av de byggnader som ännu inte är anslutna är de som ligger långt bort från befintliga nät eller också är det efteranslutningar i redan befintliga nät. Hittills har det handlat om att fibrera nya områden. Nu är situationen betydligt mer utmanande genom att det är den mest kostsamma utbyggnaden kvar. Ambitionen är fortfarande att få ut fiber så långt som möjligt samtidigt som allt fler ser alternativa, trådlösa, tekniker som en nödvändighet för att nå ut till fler. Dessutom börjar de digitala tjänsterna driva på ett ytterligare behov av samverkan. Flera som vi talat med säger uttryckligen att det är ett pussel av olika lösningar som ska läggas.

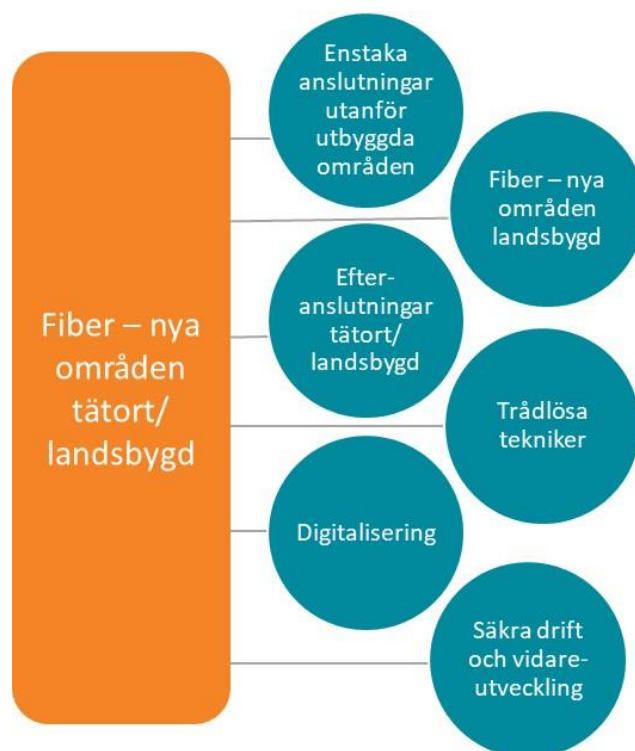


Bild 3. Från utbyggnad av fiber i nya områden till variation av situationer som behöver lösas.

Kommunerna är fortsatt beroende av marknadsaktörerna för att lägga pusslet och en bättre och närmare relation med marknadsaktörer önskas. Vissa kommuner anser att en mer formaliserad samverkanspart är helt avgörande.

Kommunerna har inte så många andra lösningar till förfogande. Det kommande bredbandsstödet har de flesta noterat och är välkommet. Flertalet är dock tveksamma till att det kommer att räcka. De är också osäkra på i vilken utsträckning stödet kommer att hamna i deras kommun. En annan lösning flera kommuner funderar över är egen finansiering, men långt ifrån alla har ekonomiskt utrymme. Även om finansieringsfrågan är den enskilt viktigaste frågan framåt så påverkas effekten av hur samverkan fungerar.

"Det finns ingen överordnad statlig funktion som tar ansvaret, då behöver man samverka med någon aktör. Vi har ingen kompetens själva."

”Vi vet inte hur det här ska lösas, kommer att bli många svåra områden kvar.”

4.3 Bredbandsutmaningen framåt – marknadsaktörer

Marknadsaktörerna gynnas också av att samverka. Ur deras perspektiv behöver det finnas en intressant marknad. Det finns fortfarande vita fläckar och möjlighet till förtätningar, men det kommersiella utrymmet blir allt mindre. Flera aktörer anser att bredbandsutbyggnaden kommer fortsätta i minst 10 år framåt. Marknadsaktörernas intresse avtar dock i takt med att marknaden blir mindre och kostnaden högre. Finns inte marknaden, finns inget intresse från marknadsaktörerna och därmed inte heller behov av samverkan.

Den här kartläggningen tyder på att vi är i en tidpunkt när förutsättningarna ändras. Det behövs triggers som gör utmaningen mindre och marknaden mer tillgänglig. Dessa triggers kan vara det nya bredbandsstödet, högre efterfrågetryck från användarna som behöver en ändamålsenlig anslutning till följd av pandemin, ökad efterfrågan från fritidshusägare, satsningar på FWA, radiolänk och utbyggnad av mobilnät. Det skulle också kunna vara inträde av nya aktörer samt nya affärsmodeller. De två sistnämnda är emellertid mer spekulativa än ett faktum.

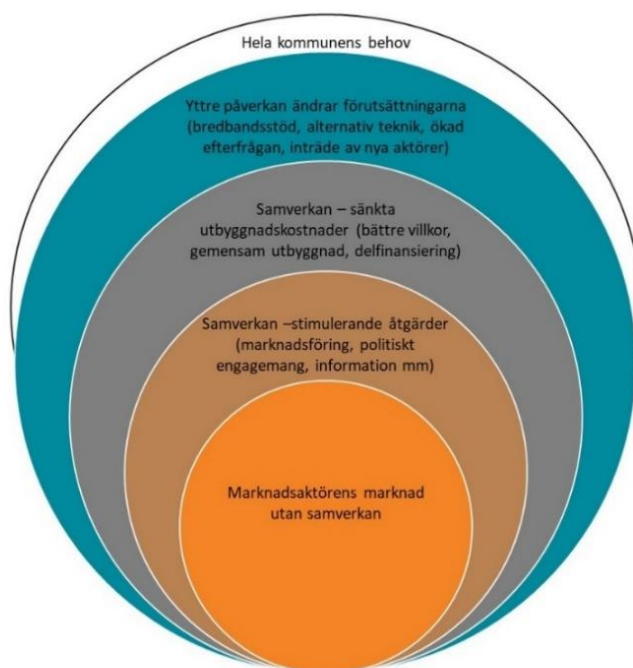


Bild 2: Nya marknadsförutsättningar ger också nya möjligheter till samverkan.

”Största utmaningen är att få till incitament att bygga klart.”

”Fiber gäller idag, nu har vi byggt till många omöjliga adresser. Alternativa tekniker kan komma till i framtiden.”

5. Samverkansavtalens fortsatta betydelse

För att avgöra om samverkansavtal kommer att vara viktiga även fortsättningsvis behöver vi ställa nyttan med lösningen i relation till behovet, vilken i sin tur beror på utmaningen. Förutsättningarna för bredbandsutbyggnaden ser annorlunda ut nu än när de flesta avtalen skrevs. Vi, kommunerna och många övriga aktörer är övertygade om att fortsatt samverkan är nödvändigt. För många kan en skriven överenskommelse vara önskvärt.

Våra intervjuer tyder på att allt färre kommuner anser att samverkansavtal har en fortsatt betydelse. Flera tror inte att de kommer att teckna nya avtal när befintliga löper ut eftersom bredbandsmålen snart är uppfyllda eller att man kommit så långt man kan komma. Åsikten baseras på det faktum att med samverkan kan man komma längre men inte hur långt som helst. Det är framförallt kommuner som har en relativt stor utbyggnad kvar som ser en fortsatt nytta av nuvarande samverkansavtal. De övriga försöker krama ur det sista som går genom samverkan.

Utgångspunkten för samverkan är densamma som tidigare, det vill säga marknadsaktören söker ett ekonomiskt incitament och kommunen vill driva på utvecklingen för medborgarnas och sitt eget intresse. Så länge båda parter känner att de vill ha en bättre kontroll och långsiktighet på situationen, och att den kontrollen inte träder in på något annat sätt, kommer samverkansavtal att vara ett alternativ. Som idag kommer det inte gälla alla.

Vår kartläggning visar att bredbandsutmaningen består av flera delutmaningar och dimensioner. Den första dimensionen handlar om att nå de kvantifierade bredbandsmålen. Det kommer att behövas olika lösningar för de olika delutmaningar. Samverkan mellan kommuner och marknadsaktörer är fortfarande relevant men nya förutsättningar borde rimligen bidra till andra former och annat innehåll i samverkansavtalen, till exempel:

- Utbyggnad av mobilnät för förbättrad yttäckning, FWA, 5G, radiolänk.
- Offentlig finansiering som både inkluderar utbyggnad av fiber och radiomaster (samhällsmaster).
- Efteranslutningar till byggnader inom redan utbyggda områden, samt enskilda byggnader utanför befintligt nät.
- Förekomsten av bredbandsstöd (nationella, regionala, kommunala).

Den andra dimensionen handlar om kontinuerligt kunskapsutbyte och ökad förståelse för varandras verksamheter och genererad samhällsnytta. Indirekt bidrar det också till att bredbandsutbyggnaden kan nå längre, till exempel:

- Digitaliseringens utmaning och utveckling för invånare och för offentlig verksamhet.
- Säkerställande av drift och vidareutveckling av befintlig infrastruktur.

"Nu lanseras nya tjänster i näten. Därigenom kan vi driva på samhällsnyttan, värdefullt att få sådan information."

"Vi kommer att skriva om avtalet och då behöver vi inkludera trådlöst och digitala tjänster. Vi behöver också få en bättre process för efteranslutningar med försäljningskampanjer."

5.1 Bredbandsforums roll

En fråga Bredbandsforum ville ha besvarad i kartläggningen var om kommunerna önskade stöd i utformningen av avtalen, exempelvis genom exempel på standardinnehåll. Av 34 kommuner var det endast fyra som såg ett sådant behov, varav två såg det som en nytta för andra. Skälet till det låga antalet var att de bedömde att "tåget redan hade gått". Avtalen, i nuvarande utformning, var redan klara.

A-focus konstaterar att flera kommuner hade behövt stöd i ett tidigare skede, framförallt för att förstå innebörden av avtalen och de åtaganden som görs. I det arbetet hade Bredbandsforum varit en lämplig part, framförallt i att skapa en dialog mellan kommunerna och aktörerna. Vår bedömning är att aktörerna många gånger haft ett kunskapsövertag i relationerna till kommunerna vilket bidragit till en obalans i förväntan om hur långt aktören var villig att gå.

När regler, struktur och ansvar är vaga hade det varit lämpligt att aktörerna enats kring en uppförandekod kring utformning och innehåll i samverkansavtal. I en sådan uppgift är Bredbandsforum en naturlig plattform.

Frågan blir då om det finns ett behov för Bredbandsforum att engagera sig i den här frågan framöver? Vårt svar blir ja på den frågan. Även om bredbandsutbyggnaden går in i en annan fas och kommit längre kvarstår behovet av samverkan mellan kommuner och marknadsaktörer under flera år framåt. Om förutsättningarna dessutom ser ut som idag, det vill säga en förhållandevis mjuk struktur där aktörerna saknar leveransplikt och där kommunens ansvar främst är engagemang och ett planeringsansvar enligt PBL, så kommer vissa att vilja styra upp samverkan. Samma syfte och samma målsättning gäller. Däremot bedömer vi att samverkan kommer att kretsa kring delvis andra områden, innehållet i samverkansavtalen kommer att följa dessa områden. Flera av de intervjuade kommunerna och aktörerna ser att det behöver läggas ett pussel, ett pussel som kommer att se olika ut i olika kommuner. Det är fullt möjligt att pusslet kräver inblandning av nya konstellationer och av flera parter än idag.

Det kommer att finnas ett fortsatt behov av samverkan kring

- Färdigställande av pågående utbyggnadsprojekt
- Alternativa, trådlösa, tekniker
- Utbyggnad av mobilnät
- Efteranslutningar
- Drift, underhåll och vidareutveckling av befintliga nät
- Kommande utbyggnad till följd av de nya bredbandsstöden

Mot bakgrund av den här kartläggningen rekommenderar A-focus Bredbandsforum att:

1. Utmaningen består av flera perspektiv och samverkan behöver stimuleras på samma sätt. Nu behöver bredbandsfrågan tas om hand på bredden, det vill säga fast och mobilt, nybyggnation och efteranslutningar, infrastruktur och digitalisering. Bredbandsforum kan fördjupa analysen kring vad som behöver åstadkommas, det vill säga vilka delar utbyggnadspusslet består av för att nå målen och hur samverkansbehovet relaterar till det.

2. Drift, underhåll och vidareutveckling av befintliga nät är områden som tar vid när näten etablerats. Det behöver förtydligas för kommuner och nätägare vilka regler som finns, vilka krav som kan ställas och hur det möter den förväntan som finns på nätägarna.
3. Det kommer att finnas kommuner som vill teckna en skriftlig överenskommelse om samverkan. Bredbandsforum kan ta fram ett underlag/checklista över områden som är viktiga för en kommun att fundera över om en skriftlig överenskommelse om samverkan ska upprättas (avstå från begreppet avtal). Ett viktigt perspektiv är att se över hur innehållet kan konkretiseras mer jämfört med idag.
4. Se över om krav på samverkan kan och bör inkluderas i samband med offentlig finansiering.

Bilaga 1 – Källförteckning

Intervjuade kommuner

Aneby	Kristinehamn
Arjeplog	Krokom
Askersund	Motala
Berg	Mullsjö
Boden	Norberg
Borgholm	Nynäshamn
Eda	Perstorp
Enköping	Sigtuna
Eskilstuna	Skinnskatteberg
Filipstad	Storfors
Gnesta	Strängnäs
Hagfors	Torsby
Haparanda	Valdemarsvik
Hultsfred	Vara
Hylte	Åre
Höör	Östersund
Kalmar	Östra Göinge

Intervjuade övriga aktörer

Global Connect/IP-Only	Post- och telestyrelsen
IT- och Telekomföretagen	Stadsnätsföreningen
Open Infra	Telia Company

Bilaga 2 – Avtalsinnehåll

Tecknades år	Avtalslängd	Förlängs löpande (automatisk förlängning om inget annat)	Bredbandsmål	Konkreta mål tex antal anslutningar, klart år etc	Tätort/ landsbygd	Reglerad arbetsprocess	Beskriven teknisk lösning med ansvarsområden	Finansieringsmodell
2017	25 år	2 år	Regeringens och kommunens	95% 100 Mbit/s, 2020	Landsbygd	Ja, samverkansgrupp	Ja	Samförläggning
2012	Ej specat	Ej specat	Regeringens	90% 100 Mbit/s, 2020	Hela kommunen	Nej	Nej	Nej
2018	20 år	3 år	Regeringens och kommunens	95% 100 Mbit/s, 2020, med kvantifierade delmål och årtal	Landsbygd	Nej	Ja	Samförläggning
2013	7 år	2 år	Regeringens	95% 100 Mbit/s, 2020	Hela kommunen	Ja, styrgrupp	Nej	Samförläggning
2017	10 år	2 år	Regeringens och kommunens	100% 100 Mbit/s, 2020	Hela kommunen	Ja, styrgrupp och lokal arbetsgrupp	Ja	Operatören kan nyttja kommunens fiberinfrastruktur, kommunen finansierar egen utbyggnad
2012	Ej specat	Ej specat	Regeringens	90% 100 Mbit/s, 2017	Hela kommunen	Nej	Nej	Nej
2015	15 år	2 år + 2 år	Kommunens	95% 100 Mbit/s, 2020 med definierade och kvantifierade delmål	Hela kommunen	Ja, styrgrupp/ samverkansgrupp	Ja	Överlåtelse egen fiber, Samförläggning
2014	10 år	2+ 2 år	Regeringens och kommunens	90% 100 Mbit/s, 2020, inklusive mobiltäckningsmål	Hela kommunen	Ja, styrgrupp och lokal arbetsgrupp	Ja	Samförläggning (till marknadsmissiga priser)
2017	15 år	2 år	Kommunens	100% 100 Mbit/s, 2020, med kvantifierade delmål och årtal	Hela kommunen	Nej	Ja	Samförläggning
2014	6 år	2+ 2 år	Regeringens och kommunens	90% 100 Mbit/s, 2020	Hela kommunen	Ja, styrgrupp och lokal arbetsgrupp	Ja	Samförläggning (till marknadsmissiga priser)
2013	10 år	2 år	Regeringens och kommunens	90% 100 Mbit/s, 2020, inklusive mobiltäckningsmål	Hela kommunen	Ja, styrgrupp och lokal arbetsgrupp	Ja	Samförläggning
2013	Ej specat	Ej specat	Kommunens	100% 100 Mbit/s, 2020, inklusive kvantifierat delmål med årtal	Hela kommunen	Ja, arbetsgrupp	Ja	Överlåtelse av befintlig kanalisation till operatören
2017	15 år	2 år	Kommunens	100% 100 Mbit/s, 2020, med kvantifierade delmål och årtal	Hela kommunen	Nej	Ja	Samförläggning
2020	20 år	Upphör efter 20 år	Kommunens	95% 100 Mbit/s, 2020	Landsbygd	Ja, kontaktpersoner	Ja	Kommunen bygger kanalisation som aktören sedan hyr
2017	5 år	1 år	Regeringens och regionala mål	Ej uttryckta	Hela kommunen, inkl fritidshus, visst fokus på landsbygd	Ja, kontaktperson samt styrgrupp	Ja	Ska hyra kanalisation/ fiber av varandra och en gemensam utbyggnadsplan
2014	Slutdatum 2020-12-31	2 år i taget om skriftligen begärs	Nationellt och kommunalt	100% 100 Mbit/s, 2020, med kvantifierade delmål och årtal	Hela kommunen	Bildande av styrgrupp och vad dennes uppgifter är.	Ja	Samförläggning, standardiserad prissättning
2017			Nya mål pga nya nationella mål	100 % 100 Mbit/s, 2020, samt kvalitativa mål	Ökat fokus på hela kommunen	Ökad tydlighet jmf med tidigare avtal, kontaktperson, effektiva processer i intern hantering (hos kommunen), info/mf	Nej	Nej
2016	2 år	1 år	Regionala mål, inkluderar både fast och mobilt	Alla ska möjlighet att få tillgång till hög-hastighetsbroadband	Hela regionen	Nej	Nej	Nej
2016	2 år	1 år	Regionala mål, inkluderar både fast och mobilt	Alla ska möjlighet att få tillgång till hög-hastighetsbroadband	Hela regionen	Nej	Nej	Nej
2017	7 år	2 år	Kommunala mål	95% 100 Mbit/s, 2020, inklusive kvantifierade delmål med tidplan	Hela kommunen	Nej	Ja	Nej
2013	Slutdatum 2020-12-31	2 år	Nationella mål samt mobilmål	90% 100 Mbit/s, 2020, inklusive mobiltäckningsmål	Hela kommunen	Styrgrupp ska etableras	Ja	Nej
2012	3 år + 3 år + 2 år	2 år, efter skriftlig ökning	Kommunens mål	100% 100 Mbit/s, 2020	Hela kommunen	Ja, Styrgrupp ska etableras med tydliga	Ja	
2016	1 år	1 år	Kommunens mål	99% 1 Gbit/s, 2017	Hela kommunen	Ja, styrgrupp och samverkansgrupp	Ja	Koppling till bredbandsstöd
2019	Ej specat	Ej specat	Regeringens och kommunens mål	Ej uttryckta	Vissa områden	Ja, styrgrupp och projektgrupp	Ja	Koppling till bredbandsstöd
2015	10 år	2 år	Nationella mål	90% 100 Mbit/s, 2020	Hela kommunen	Ja, Styrgrupp etableras med tydliga ansvarsområden	Nej	Nej

a-focus

A-focus, etablerat 2000, är ett svenskt konsult- och researchföretag med inriktning på telekom, internet och media. A-focus erbjuder tjänster inom utredningar, marknadsundersökningar, analys och rådgivning till tv- och teleoperatörer, tillverkare och myndigheter. Den kompetens som är utmärkande för A-focus är framförallt kombinationen av:

Marknadskunskap:

Expertkunskap och insikt om marknaden för elektronisk kommunikation, television och internet, dess marknadskrafter och förutsättningar.

Metodik:

Stor kunskap om praktiska angreppssätt, verktyg och modeller samt resultatinriktad arbetsmetodik. I detta inkluderas även kunskap och erfarenhet av utrednings- och undersökningsmetodik samt rådgivning.

Regulatorisk kunskap:

Kunskap och erfarenhet om tv- och telekommarnadens regulatoriska omvärld, regelverkens tillämpning och dess inverkan på marknaden.

A-focus

08-679 99 00

office@a-focus.se

www.a-focus.se